

Õnsa Lutri Laste-Oppus, Lühhidelt Pühha Kirja perrä ärräselletetu, nink
Küssimisse nink Kostmisse kombel kokkosäetu. Jummalalle Auwus, nink temmä
Tarto-Ma Koggodusse Tullusz. RIGA, Bey Samuel Lorentz Frölich. Anno 1724.
112 lk. ; c8''15 cm

b17225516

EST.MF.3613

South Library.

Press mark, 154. C. 22.

Ent.^d in Catalogue, _____

(1860.)

154 - C - 22

Õnfa Lutri

Laste = Oppus,

Pühhidelt

Pühhá Kirja perrá árráselletes
tu/ nink Küssimisse nink Kostimisse
kombel kokkosäetu.

Zummalalle Aukous / nink temmá
Tarto=Ma Koggodusse Tullus.

N J B A /
Bey Samuel Lorentz Frölich,
Anno 1724.

1792

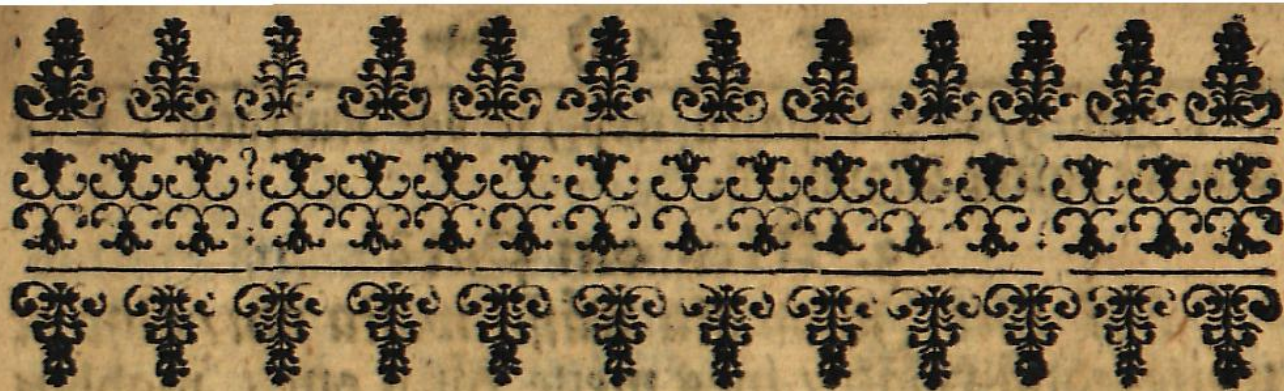
THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT
5720 S. UNIVERSITY AVE.
CHICAGO, ILL. 60637

PHYSICS DEPARTMENT
5720 S. UNIVERSITY AVE.
CHICAGO, ILL. 60637

I.

Sinna näet eggä päiwä ni paljo Unnetust
ja mõnda Willitsust sündiwät/nink Innis
missi ärräkoowat/kustas se tullep?

Buttust.

Jer. 2, 19. Sinno Kurjus lahup sinno, nink sinno üb
leatminne nuhtlep sinno.

Kustas Pat tullep?

Temmä ei tulle mitte Jummalast / enge tullep
(1) Kurratist ke eesmält om Pattu tennu (2) In
nimisest hennesest ke hendä hääl Melel lassep Kurra-
tist Pattu sisse hukkutada nink kihhotada.

Law. 2, 5, 5. Sinna ei olle mitte üts Jummal, kel Jum-
mala Wallatus Mele perräst om, Kurri ei püssi mitte sin-
no man.

I. Mos. 17, 3, 4, 5, 6. Sis üttele Siuug Naise wasta:
Teije ei sa joht ärräkoowma, enge Jummal tijap, et kum-
mal Päiwäl teije sest (ärräkeeltu Puust) söde, sis awwat-
tas teije Silmi ülles, nink teije sade ollema ötse kui Jum-
mal, nink teedmä Hääd nink Kurja. Nink se Naine kaije,
et sest Puust hä olli süwä, nink et temmä kaunis olli nättä,
nink himmolik Pu, targap teggemä, nink wot temmä Wil-
jast nink söije, nink and ommale Mihhele ka sest; Nink
temmä söije.

Rom. 5, 12. Nida kui läbbi üttele Innimesse Pat Ilma
sisse om tulnu, nink Pattu läbbi Surm, nida om ka Surm
kife Innimiste päle läbbi tüknu, kumman nemmä fik om-
ma Pattu tennu.

1. Jan. 3, 8. Kå Pattu, teep, se om Kurratist; Sest Kurrat pattup Algmissest.

3. Mes om Pat?

Kil mes Jummalä Kåssu wasta om / olgo et meije seddä Hääd / mes meile Kästu om / mahhas jättäme / ehk seddä ärräkeestu! Kurja teme.

1. Jan. 3, 4. Eggäüts, Kå Pattu teep, se teep ka ülle lohht. Nink Pat om üllekohhus.

4. Mitmasuggune es Pat om?

Kattesuggune: Perris-nink Teggo-Pat.

5. Mes Perris-Pat om?

Se om üts Pudas figest Hääst/nink Käändminne fige Kurja pole / läbbi ihholikko Sündmissä meije eesmätsist Wannambist perrändetu.

Rom. 5, 18. 19. Nida kui ütte Pattu perräst Hukkatus om tulnu kile Jnnimiste päle, nida om ka läbbi ütte õigusse Ello õigus tulnu kile Jnnimiste päle. Sest õtse nida kui läbbi ütte Jnnimisse Wallatusse paljo Pattatsid om sanu, nida sawa ka läbbi ütte Sõnna wõtmissä paljo õigedid.

Law. L. 51, 7. Kätsä, minna olle patkikkust Seemnist sündinu, nink minno Emma om minno Pattu sissen sano.

6. Mes om Teggo-Pat?

Mes meije eggä päiwä Mõtte / Sõnnu nink Teggo-dega teme.

Matt. 15, 19. 20. Sõämeist tulles wäljä Kurja Mõtte, Tapminne, Abbi-Ello-Kikminne, Portus, Wargus, kawwal Jnnistus, Teotus. Ne omma ne Assia, kumma Jnnimist pürretäwä.

Matt. 12, 36. Minna ütle teile, et Jnnimisse peätwä Arwo andma Kohto Päiwäl, eggäüttest tubjätsest Sõnnast, mes nemmä omma pajatanu.

7. Mes meije tenime Pattuga?

Jummala Bihha ninf nuhtlust / ajalikko Surma ninf iggawest Hukkatust.

Rom. 2, 8. 9. Keile, kumma Töttet ei kule, enge kuulwa üllekohhut, Wain ninf Bihha. Oht ninf Hädda ülle kige Jnuimisse Henge, kã kurja teep.

8. Kuis meije hendã sest Nuhtluffest woime pãstã?

Lãbbi õige Kãänmisse Pattust.

Ezef. 33, 11. Mi tõõst kui minna ellã, ütlep Jummala Minnul ei olle mitte Melehã Jummala wallato Surmast, enge et se Jummalawallato hendã kãnãß ommast Teest ninf ellãß.

9. Mittus Tũkki es sis Pattust: Kãänmisse mannu waja omma?

Kas Tũkki (1.) Kahhitseminne ninf haige Meel ülle Pattu. (2.) Ust Kristusse sisse; Kumma perã rã sis / kui Suggu / tullep se wastne Kuulminne / ehk Ello Narrandus.

Mark. 1, 16. Kãände hendã Pattust, ninf ussuge Armo. Oppust.

Matt. 3, 8. 10. Kandke õiget Pattust Kãänmisse Sulku. Kirwes om ka jo pantu Pu Jure külge: Eggãuts Pu nõud, kumb hãäd Wilja ei kanna, saap mahha rajotus ninf Tulle heidetus.

10. Kas woip Inniminne omme Pattu Kahhitseada / kui temmã neid ei tunne?

Ei woi mitte. Pattu Kundminne peãp Kahhitsemisse een kãümã.

Jer. 8, 6. Kaibab Jummal: Keddãle ei olle, se omma Kurjust peãß Kahhitsema, ninf ütlemã: Mes te minna jelle?

II. Kustas Pattu tuttas?

Jummala kumme Kässust.

Rom. 3, 20. Låbbi Sådusse om Pattu Sundminne.

12 Kes om neid kumme Kåsku andnu?
Jummal essi.

13. Kelles temmâ neid andnu?

Rigille Innimistille.

14 Kenne låbbi es temmâ neid and?

Låbbi Mose / omma Sullase.

15 Kus temmâ neid and?

Lanen / Sinai Måe påål. 2. Mos. K. 19/20.

16. ütle mulle sis eddimâst Kåsku?

Sinnul ei peâ mitte muid Jummalid
ollemâ minno een.

17. Mes se om?

Meije peâme Jummalat ūlle fige Ufsja pelgâmâ/
armastama nink uskma / ehk temmâ pâl lootma.

18. Mes meije se eddimâkse Kåssu perrâ
peâme teggemâ?

Meije peâme (1.) Jummalat fige Ufsja ūlle pel-
gâmâ / se om: Gest et temmâ meid figin Paigun
nâep / ei peâ meije mitte Kurja teggemâ. Ent kui
meije Nõrkussessit essime / ei peâ meije enne rahhul ol-
lema / kui meije Jummalast olleme Armo sanu.

Hebr. 4, 1. Sis peljâkem nüüd, et meije seddâ Tootust
mahha ei jatta, temmâ Hengusse sisse tulla, nink et ütse
meist perrâ ei jâ.

1. Mos. K. 39, 9. Josef üttel: Kuis peâß minna sis
seddâ

teddā suurt Kurja teggemā nink Jummalat wasta patma?
Matt. 16, 75. Sis tulli Peetri Meelde Jesusse Sõnna,
kui temmā temmā wasta üttel: Enne kui Kikkas saap kirg-
mā, saat sinna minno kolm kōrd arrāsalgma. Nink tem-
mā lāz wäljā nink ik hallosaste.

Meije peāme (2.) Jummalat fige ūlle armastama.

5. Mos. R. 10. 12. No nūūd, Israēl, mes pūwōap JS,
SMD sinno Jummal sinnust? kui ennege, et sinna Iss-
sandat omma Jummalat pelgāt, et sinna fige temmā Te sif-
sen kūt, nink teddā armastat, nink et sinna orjat Issandat
omma Jummalat, figest Sõāmest, nink figest Hengest.

Meije ei peā (3.) minki mu pāle / kui ūtsindā
Jummala pāle / omma Lotust pannema.

Law. L. 46, 2. 3. Jummal om meije Lotus nink Wāggi,
ūtš wāega man ollew Abbi Hāddā sissen. Seperrāst ei pel-
gā meije mitte, ehk kōl Jlm hukka lāāš, nink Māe kesset
Merre wajusse.

Jer. 17, 7. õnnis om se Mees, keā Issanda pāle julge
om, nink kel Issand temmā Lotus om.

Meije peāme (4.) Kannatussen nink Hāddān
Kannatalikko ollema.

Jer. Raib. 3, 26. 33. Hā selle, keā wait om, nink Issan-
da õnnistust odap; sest temmā ei waiwa nink ei kurwasta
Jnnimisse mitte Sūddāmest.

Meije peāme (5) ikkes Sūddāmest maddala
ollema.

1. Peetr. 5, 5. 6. Piddāge Maddalust finni, sest Jum-
mal panep Kōrki wasta, ent Maddalille annap temmā Ur-
mo; Sis allandage hendā nūūd Jummalala wāggewa Kāe
alla, et temmā teid ūllendāš ommal Ujal.

Meije peāme (6.) wāitāmā Jummalat temmā
Ollemisse nink Tahtmisse perrā opma tundma.

Jan. 17, 3. Se om se iggawenne Ello, et nemmā tund-

wa sinno, ainust töttelikko Jummalat, nink teddä sinna ol-
let lahhatanu, Jesust Kristust.

19. Mes Pat om se eesmätsse Kässi wasta?

1. Kui Jnniminne weidi / ehk kohhalt middäke
Jummalast ei tija / ei ka tahha oppeda.

2. Kor. 4, 3. Kui meije Urmo Oppus om kinni kattetu,
sis om se neide sissen kinni kattetu, kumma hukka sawa.

2. Kui Jnniminne ilma Jummalä Peljota jul-
gede päle elläp.

1. Tessal. 5, 3. Kui nemmä sawa ütlemä: Nääd om
Rahho nink ei olle Hättä, sis saap ärrärikminne äkkitselt
neide päle tulles, ötse kui Hallo rassejalla Naise päle.

3. Kui Jnnimissel Jummalast nink jummalik-
kust Usiust Melepahha nink Ärrätulgästäminne om.

Hiob, 21, 13. 14. 15. Jummalawallato ütlemä Jum-
malawasta: Tazgana meist ärrä, meije ei tahha sinno
See ä middäke tedä. Kes om se Kigewäggewänne et meije
teddä peässeme orjama? Ehk, mes hääd es meil om fest, et
meije teddä appiheikame?

4. Kui Jnniminne hendä essi / ehk muid ilmlik-
ku Usiu / ennämb armatsep kui Jummalat.

5. Kui Jnniminne seddä Luwo / kumb Jumma-
lalle ütündä sünnis anda / selle annap / kelle se ei
sünni. Kui om: Palgid pallesma / Kolu Pühhi
appiheikama / säetul Ujul umbusklikkuid Tootussi
wima / Ma-Emnä ehk Ma-Ulotsid oriama; mönd
Waika ehk Puid Mõtsan pühhäß piddämä / neile
wahhest Tootust pannema / ehk Rahja teggemä.

5. Mos, 4, 15. 19. Hoičke häste omma Henge, fest teije
ei olle üttele Tähe nannu tol Päiwäl, kui JESUS
Tulle sissest teijega pajat, Horebbi-Mäe pääl. Et sinna ka
omme Silmi ülles ei tõsta Tawä pole, nink näet Päiwä,
nink

nink Ruud, nink Tähte, nink kif Taima Wäffe, nink tag-
ganet ärrä, nink kummardat neid, nink orjat neid, kumbe
Jssand sinno Jumal figelle Rahwale Taima al om säädnu.

Jan. Aww. 19, 10. Nink minna satte mahha se Engli
Talgu ette, teddä kummardama, nink temmä üttele mulle:
Kae, ärrä tekko seddä mitte: Minna olle sinno, nink sinno
Welliste nink neide Kaaf-Sullane, kummil JESUSS
Tunnistust om: Kummarda Jummalat.

Ezek. 20, 27. 28. Seperräst kōnnele, sinna Innimisse
Kak, Israeli Koaga, nink üttele neile: Nida üttele Jummal
se JESSAND: Teije Wannamba omma minno weel en-
nāmbāste laitnu; Sest kui minna neid se Ma sisse olli winu,
kumma ulle minna omma Kāt olli ulles tōstnu, et minna
neile seddä annas: Kun nemmä üttele kōrge Kengo eht jān-
medä Pu nāiwā, sääl ohwritsiwa nemmä omme Ohwid,
nink weiwā sinna omme wainolikko Andid, nink suitsutiwa
sääl omma maggusat Haisu, nink walliwa sääl omma
Rahja.

6. Kui Inniminne Willitsussen kannatalik ei olle.

Jer. Kaib. 8, 39. Mes nūrrisep Inniminne omman El-
lun, nink Mes ulle omma Pattu (Nuhthusse)? Noud-
kem ärrä omme Teid, nink okkem (neid) läbbi; Nink
käänkem hendä JESSAND pole.

7. Kui Inniminne Süddāmen nink Keitwin kōrk
om / nink muid henne wasta ärräpōllep.

20. üttele mulle tōist Kätku?

Sinna ei peä mitte JESSANDA
omma Jummal Nimme kurjaste pruuk-
ma; Sest JUMMAL ei tahha seddä
mitte nuhtlematta jättä / se temmä Nim-
me kurjaste prugip.

21. Mes se om?

Meije peāme Jummalat pelgāndä nink armastā

ma / et meije temmä Nimme man ei wannu / ei neä / ei nõito / ei wõlfi / ei ka pettä; enge peäme seddä fige Häddä sissen appiheikama / pallemä / fitmä ninf tännämä.

22. Mes meije se tõise Kässu perrä peäme teggemä:

Meije peäme (1.) Jummalat fige Häddä sissen appiheikama / kui omma Jummalat ninf Kristusse läbbi ärräleppitetu Essä.

Law. 2. 50, 15. Heika minno Appi Häddä sissen, sis tahha minna sinno ärräpasta, ninf sinna peät minno fitmä.

Meije peäme (2.) ussinaste ninf Süddämeist / õigen Ussun Kristusse sisse / Jummalat pallemä.

Luk. 18, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Jesus üttel Moistu Rõnnet, et ikkes waja om Palwust piddäda, ninf kunnake ei peä ärräwässimä, ninf üttel: üts Sundja olli ütten Linan, se es pelgä Jummalat, ninf es häbbene Innimist. Ent üts läst Raine olli ka sesamma Linn sissen: Nink se tulli temmä mannu, ninf üttel: Pästä minno minno Wastapannejast. Nink temmä es tahha kawwa mitte. Ent perräst üttel temmä essi henne man: Ehk minna kül Jummalat ei pelgä, ninf üttele Innimist ei holi. Ent siski, et sesamma Päst minno waiwap, sis tahha minna teddä pasta, et temmä wimäte ei tulle, ninf waiwap minno. Sis üttel se Issand Kuulge, mes se üllekohtone Sundja üttelep. Es sis ka Jummal peäp pasta mä omme ärräwallitsetuid, kumma o ninf Päiwä temmä pole tännitawä, ninf peäp pikkämelelinne neide ülle ollema? Minna üttele teile, temmä saap neid pea pasta.

Jan. 16, 23. 24. Tõttelikult, tõttelikult minna üttele teile: Mes teije eäle Essäst sade pallemä minno Nimmel, seddä saap temmä teile andma. Senni Ajani ei olle teije middäke pallemä minno Nimmel: pallege, sis sade sama, et teije Rõõm täwwelik om.

Meije peäme (3.) Jummalat fige Jhho ninf Henge Häteggemiste eest tännämä. Kolos.

Kolos. 3, 17. Kif mes teije eäle tede, Sonna ehf Teggo-
ga, seddã tekke kif Jssanda Jesusse Dimmel, nink tãnnã-
ge Jummalat nink Essã/lãbbi temmã.

Meije peãme (4.) ikkes / ka Kristin nink Willit-
sussen / Jummalat fitmã.

Ewees. 5, 18. 19. 20. Sage tãús Waimo, nink pajata-
ge toine toise seã. Laulust nink Kittusse Luust, nink waimo-
likkuist Laulust: Laulke nink mãnke Jssandalle ommar.
Sõãmen: Nink tãnnãge ikkes fige eest, meije Jssanda JE-
susse Kristusse, Dimmel, Jummalat nink Essã.

23. Mes Pat om se toise Rãssu wasta?

1. Kui Jnniminne Hãddã Veljo perrãst juumã-
likko Tõttet ei tunnista / ehf kohhalt ãrrãsalgap.

Matt. 10, 32. 33. Rã minno ùllestunnekap Jnnimiste
een, seddã tahha minna ka ùlles tunnistada omma taiwatse
Jssã een. Ent kã minno ãrrãsalgap Jnnimiste een, seddã
tahha minna ka ãrrãsallata omma taiwatse Jssã een.

2. Kui Jnniminne ùtte jummalapelglikko Ello/
ehf waist Kristusse Lulikmist Hãúß arwap.

Matt. 25, 45. Tõttelikult, minna ùtle teile: Mes teije
ei olle tennu ùttele, neide fige wãhhembide seãst, seddã ei
olle teije ka minnole tennu.

3. Kui Jnniminne Umbussun Jummalala Urno
Leppingo pãle Kristusse sissen ei mõtle / hendã sest ei
rõmusta / nink sest ei pũrwã ossalikkus sada.

4. Kui Jnniminne Hãddã sissen fatten Mõtten
tahhap hukka minnã / õtse kui es olles ùttele Jum-
malat / kã woif arwitada.

Esa. 51, 12. 13. Minna, minna olle teije Rõmustaja:
Kes sinna sis ollet, et sinna Jnnimissi pelgãt, kumma jo peã-
wã koolma? Nink Jnnimisse Lãtsi, kumma omma kui Hain?
Nink unnetat ãrrã seddã Jssandat, ke sinno om lonu, kã Tai-
wast wãljã laotap, nink pohjandap Waad? Ent sinna pel-
gãt

gät eggapäiwä Waiwaja Bihha, kui temmä ette wöttap
 ärrärikku, kohhes Waiwaja Bihha jääp?

5. Kui Jnniminne hendä weel Jummalä Armust
 römüstap / ehk temmä kül arowalikkun nink wallit-
 sajan Pattu Orjussen elläp.

Law. L. 50, 16. 22. Jummalawallato wasta ütley Jum-
 mal: Mes sinna minno Sädussid arwat, nink wöttat min-
 no Leppingut omma Su sisse? Runna sinna jo Karristamist
 wihtat, nink heidät minno Sönnä henne tade. Kui sinna
 ütte Barrast näet, sis jofet sinna temmäga, nink sinna om
 äts Noutu Abbi-Ello rikjidega. Omma Suud lasset sinna
 Kurja pajatada nink sinno Keel kōnnelep Kawwalust. Istet
 pajatat sinna omma Belle wasta, nink omma Emmä Poi-
 ga teptat sinna. Seddä teet sinna, nink minna olle wait,
 sis mötlet sinna minno sinno särätse ollewat; ent minna tah-
 ha sinno nubhelda, nink tahha seddä sinno Silmi ette sä-
 dä. Et mötlege jälle se päälle, teije, kumma Jummalat är-
 tādunnetate, et minna (teid) ütškōrd ärrä ei kisso, nink ei
 olle ätteke Pästjät ennāmb.

6. Kui Jnniminne Jummalä / Jesusse nink se
 pühhä Kolmainousse Nimme ilmafiata mälletäp/
 pühhä Saakramente auwustamatta Su sisse wöt-
 tap / ehk kohhalt neidega wannup nink ommale Läh-
 hembälle Kurja söuwap.

7. Kui Jnniminne ilmafiata / ehk Harjotussest/
 ehk kawwalaste wannup nink neäp.

Sir. 23, 9. 14. ärräharjotago mitte omma Suud wanda-
 ma, nink pühhä (Jummalä) Nimme (Afiata) mälletä,
 mä. Sest ötse kui äts Sullane, keddä saggedaste lahhu-
 tas joneta ei olle, nida ei woi ka se, keä saggedaste wan-
 nup, nink Jummalä Nimme (Afiata) mälletäp, Pattust
 pohhas olla. Kä saggede wannup, se teep saggede Pattu,
 nink Willitus ei sa temmä Waja päält mitte ärräjämä.
 Kui temmä wannup, nink ei moista seddä mitte, sis teep
 temmä siski Pattu. Nink kui temmä moistap, nink põllep
 seddä

sedä ärrä, sis teep temmä katterera Pattu. Ent kui temmä tuhjaste wannup, sis ei olle temmä ommete ilma Pat tuta, temmä Maja saap rassedaste nuhheldus.

8. Kui Inniminne hääl Melel Palwust ei peä/ ehk siski ilma moistmatta seddä teep.

Matt. 6, 7. Kui teije Palwust peäte, sis ei peä teije mitte paljo lobbisema, kui Paggana. Sest nemmä mötlewa hendä kuultus sawat omma Paljo pajatamisse perräst.

9. Kui Inniminne Jummatat teotap.

3. Mos. 24, 16. Kä Issanda Nimme teotap, se peäp Surma koolma, kük Roggodus peäp teddä Kirwegä heitmä.

Kui Inniminne nöijup / lausup / Sola puhhup / ehk Nöidu / Tundjide nink Lausjide man appi otsip.

5. Mos. 18, 10. 11. 12. Sinno seän ei peä mitte löitämä, keä omma Poiga ehk Tüttärt lassap läbbi Tulle minnä, ehk Tundja, ehk Kaeja, ehk Laussia, ehk Lummaja, ehk Nöid, ehk Urwotelleja, ehk Wölhu, ehk keä Kooljist kussip. Sest keä seddä teep, se om Issandal uts hirmus Ussi.

3. Mos. K. 19, 31. Teije ei peä hendä mitte käänmä Tundjide pole, nink ärge küssige mitte Wölhust, et teid neist ärrä ei purretetä. Sest minna olle se **JESUS**, teije Jummal.

2. Pat. 6, 7. P. Kui hendä uts Heng Tundjide pole kää näp, et temmä neide perrä pordup, sis tahha minna omma Palget sesamma Henge wasta sädä, nink tahha teddä temmä Rahwast ärrähäetädä. Seperräst puhhändäge hendä, nink olge puhhä, sest minna olle **JESUS**, teije Jummal.

11. Kui Inniminne hendä waak pannep / nink ei olle mitte.

Matt. 23, 27. 28. Häddä teile Kirjatundjille nink Wariferille, teije Pilgja, kumma ollete ärräwabatu Haudu saarnatse, kumma wäljäst käl illosaste paistwa, ent fisset omma nemmä täus Koolja-Luid, nink kigesuggust Rojust. Mida ka teije, wäljäst ollete käl waa nättä Rahwa een, ent fisset ollete täus Kawwalust nink Kurjust.

12. Kui Inniminne antu Hä eest Jummalat ei tännä / enge arwap seddä sökke Sinne päle.

Hos. 2, 8. Israel ei tahha mitte tedä, minno se ollewat, se temmäle annap Wilja, Wina nink öli, nink et minna tälle paljo Hõbedat nink Kulda olle andnu, mes nemindä Paali Luwustamisse päle omma kullutanu.

13. Kui Inniminne Wilja Hukkaminnemist nink muud Kahjo Kurrati nink Nõidu Süüß arwap / funna jo Jummal meije Pattu perräst meid sega nuhtlep.

Hagg. 1, 9. 10. 11. Teije odate käl paljo, nink näitse weidi saap, nink eht teije seddä käl koddõ wide, siski pilla minna seddä kif ärrä (kui Agganid.) Minkperräst, ütley Issand Zebaoth? Seperräst, et minno Kõdda ni tühjä saisap, nink eggä äts rühhip omma Kõa pole. Seperräst om Taimas teije ülle omma Kasset finni piddanu, nink Ma omma Wilja; Mink minna olle Põuda heiganu ülle Ma nink Mäe, ülle Wilja, Wina, öli, nink ülle Kige, meä Maast tulley, ka ülle Innimisse nink Tõpra, nink ülle kige Kæe Waiwa.

Mal. 3, 9. 10. Seperräst ollete teije ka ärräwannotu, et teil kif Kæe al tühjä lõppep, sest teije pettõte minno kif. Ent wige kif Kõunnist minno Terrä Witu sisse, et minno Kõa sissen Sõki om, nink kaege minno se sissen ütley se Issand Zebaoth, weel es minna teile ei sa Taima Äknid ülles atwama, nink õnnistust wiljalt mahha kaldama.

24. ütley mulle kolmandat Käsku?
Sinna peät pühhä Päiwä pühändämä.

Mes se om?

Meije peäme Jummalat pelgämä nink armastama / et meije Juttust nink temmä Sõnna ärrä ei põlle / enge peäme seddä pühhäß piddämä / hääl Melel Kuulma nink opma.

26. Mes

26. Mes meije se kolmanda Rássu perrá peáme teggemá?

Meije peáme (1.) Púhhá-páiwá ninf muid kal-
list Púhhi púhháß piddámá.

2. Mos. K. 20, 9. 10. Mötle Púhhá-Páiwá pále, et sinna
teddá púhhendát. Kuus Páiwá peát sinna Tóód teggemá,
ninf kít omma Usja tallitama; Ent sáitsemel Páiwál om Is-
sanda sinno Jumjala Hengámisse Páiw, sis ei peá sinna üt-
teke Tóód teggema, ei sinno Poig, ei ka sinno Tútár, ei ka
sinno Sullane, ei ka sinno Náútsik, ei ka sinno Tóbras, ei ka
sinno Wóras, keá sis sinno Wárrátun om.

Meije peáme (2) Jumjala Sónna háál-Meiel
kuulma / ninf háál Meiel se sissest Jummalat ninf
hendá essi opma tundma.

Hebr. 10, 24. 25. Hoittem toine toist Ujamissoga Armo
ninf Hátégode pole: Ninf árráátkem mitte mahha om-
ma Roggodust, nida kui mónnel Wiis om, enge mannitsekem
toine toist; Ninf seddá paljo ennámbeste, et teije náete
Páiwá lähhúde tulleswat.

Meije peáme (3.) figest Süddámest püüd má
Jumjala Sónna perrá elládá.

Jaf. 1. 12. Olge Sónna Teggiá, ninf árge ofge mitte
kuulja útsindá, kummaga teije hendá essi árrápettáte.

Meije peáme (4.) omma Süddáme Rómu ninf
Hengúst Jumjala sissen Kristusse lábbi okma.

26. Mes Pat om se kolmanda Rássu wasta?

1. Kui Jnniminne Púhhá-páiwá ninf muid sáes-
tu Púhhi Tóteggemisse / Ostmisse ninf Múmisse /
ehk Laistlemisse / ehk Luig-Sógi ninf Zogi / Máng-
misse ninf Zankmisse / ehk muido nisuggutse Usjuga
Otsa sadap.

2. Mos. K. 31, 14. Hoitke minno Hengámisse Páiwá, sest
et temmá teil púhhá om. Ke teddá ei púhhendá, se peáp
Surma

Surma koolma: Keä ütte Tööd selfammal (Päiwäl) teep,
 fessamma Heng peap ärrähäctetämä temmä Rahwa seäjt.

2. Kui Innimissel Jummalä Sönnä päle Himmo
 ei olle/ Juttussest wallato Kombel nink Häddä-
 tä ärräjäp / hendä ka hääl Melel ei lasse oppetada.

Luk. 10, 16. Kä teid kulep, se kulep minno: Nink ke teid
 ärräpöllep, se pöllep minno ärrä: Ent ke minno ärräpöllep,
 se pöllep seddä ärrä, ke minno om lähhäätänu.

3. Kui Inniminne ei püwvä Jummalä Sönnä
 perrä ellädä.

Ezek. 33, 30. 33. Nink sinna Innimisse Lak, sinno Rahwas
 pajatap sinnust Sainu neal nink Koallisse een, nink ütlep toi-
 ne toise waste: Tulge, pallem, nink kuulgem, mes Jssand
 ütlep. Nink nemmä sawa sinno mannu tullesma Roggodus-
 se sisse, nink sinno een istma kui minno Rahwas, nink sawa
 sinno Sönnu kuulma, ent nemmä ei sa middäke seperrä teg-
 gemä. Enge ehk nemmä kül libbedäit sinnoga sawa pajata-
 ma, siski saap neide Süddä neide Kaswu perrä käämä. Ent
 sinna saat neil ollesma kui ütte hä Wängo-Mihhe kaunis
 nink hä hälelinne Laul. Ent kui se saap tullesma, (nätse se
 tullep,) sis sawa nemmä tundma, et Prohweet neide seän om
 sluu.

28. üttele mulle neljändet Käsku?

Sinä peät omma Essä nink omma Em-
 mä auwustama / et sinno Kässi häste kääp/
 nink sinna kawwa ellät Ma pääl.

29. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pelgämä nink armasta-
 ma / et meije omme Wannambid nink Essandid ärrä
 ei pölle ei ka wihhastä; enge peäme neid auwusta-
 ma / neid oriama / neide Sönnä wötma / nink neid
 armsas nink ausas piddämä.

30. Reddäb sinna sijn moistat **Essä** nint **Emmä** **Vimmega?**

Ei ütfindä minno ihholikko **Essä** nint **Emmä** / enä ge ka **Essä**kät nint **Vimmä**kät **Vija** nint **Vimmä** / **Perre** **Wannambid** nint **Holekandiid** / minno **Oppetaj** / **Kerk-Essand** / **Kool-Meistrit** / minno **Essand** **did** nint **Emmändid**.

31. **Mes** sinna neilesammule se neljäändä. **Rässu** perrä peät teggemä?

Minna peä neid autvustama / neid orjama / kige **Häga** neide **Käe** man ollema / neid kige **Ussu** sissen / **Kumma** **Jummala** nint **temmä** **Sönn** wasta ei olle / **Kuulma** / nint **armsa** nint **kallis** piddämä.

Sir. 3, 9. 10. 11. Autvusta omma **Essä** **Lö** nint **Sönn** nuga, et **temmä** önnistus sinno päle tulley. **Sest** **Essä** önnistamine teep **Latsille** **Maiju**, ent **Emmä** **Wandimine** kisse sup neid mahha.

Kol. 3, 10. Latse, olge sönnawötlikko **Wannambille** kigin **Ussun**: **Sest** se om **JESUS** **Mele** perräst.

Rom. 13, 1. 2. Eggäuts Heng olgo üllembille allahetlik, kummil **Woinust** **temmä** ülle om; **Sest** üllembät ei olle kui eänege **Jummalast**, nint **Kun** üllembid om, ne omma **Jummalast** säetu. **Kä** nüüd üllembide wasta pannep, se pannep **Jummala** **Sädusse** wasta. Ent **Kumma** wasta pannewa, ne sawa **Koh**to **Sönn** henne ülle.

Ap. Teg. 5, 29. **Jummalat** sünnis ennämb **Kuulma**, kui **Junnimissi**.

32. **Mes** peäwä **Wannamba** / **üllembä** / **Oppetaja** nint **Essanda** sesinatse **Rässu** perrä teggemä?

Temmä peäwä üssinaste omme **Laste** / **üllembide** / **Kuuljide** nint **Perre** eest **Palwust** piddämä / neides **sammu**

sammu ihholikko nink waimolikko Onnistust okma/
et nemmä woissi rahholikkult ellädä / figen Jumma-
la peljun nink Aluwun.

Eweef. 6, 4. Wannamba ärge kihhotago omme Latfi
Wihhale, enge kaswatage neid Karristamissen nink Jssan-
da Mannitsemissen.

1. Tim. 5, 8. Kä ommatfide nink essiärrälikkult omma
Koddo-Kahwa eest ei holitse, se om Usku ärräsalgnu, nink
om Kurjemb Umbuskjat.

33. Mes Pat om se neljäändä Kässu wasta?

1. Kui Wannamba omme Latfi lastwa ülles kas-
wada kui Töprid/neid Karristamissen nink Jssanda
Mannitsemissen ei kaswata / neid ka omma Kurja El-
loga pahhandawa.

2. Kui üllembä nink Kerk-Essanda Süddämeest
ei holitse / et fige Usia eest Jummalä-Peljus nink
Sigus Kahwa sean woiss wallitfeda.

3. Kui Essanda nink Perre-Mihhe omma Perret
Jummalä-peljun ei peä / enge neid weel feelwä / se
tarbis Uiga ei anna; Ehk / kui nemmä neile neide
ärrätenitu Palka finni piddawä.

4. Kui Latse / Allamba / Kuulja / Perre / omme
Wannambid / üllembid / Kerk-Essandid nink Essan-
did ärräpölgwa / neid wihhastawa / neide eest Jum-
malat ei palle / nink neile ei te / mes neile fännis.

3. Mos. K. 20, 9. Ke omma Essä, ehk omma Emmä
wannup, se peap Surma Koolma; Temmä Werrilgo tem-
mä paal, et temmä omma Essä ehk Emmä om wandnu.

Gal. Sönn. 30, 17. Seddä Silmä, kumb omma Essä
willitellep, nink pöllep ärrä omma Emmä Sönnä wötta,
peätwä Kaarse Jö weren wäljä zaggama, nink nore Kotka
ärräfömä.

34. üttele mulle wijendet Kästu?
Sinna ei peä mitte ärrätapina.

35. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pelgämä ninf armastama / et meije omma Lähhembä Jhhulle üttele Kästis ehf Wikka ei te / enge peäme teddä arwvitama ninf eddisi saatma fige ihholikko Häddä sissen.

36 Mes meije se wijende Kässu perrä peäme teggemä?

Meije peäme (1.) omma Lähhembät armastama / kui hendä essi.

Matt. 22, 39. Sinna peät omma Lähhembät armastama kui hendä essi.

Luk. 6, 31. Nida kui teije tahhate, et Kästis teile peä teggemä, nida tekke teije ka neile samma wärki.

Meije peäme (2.) ommale Lähhembälle Többen / Waisussen ninf mu ihholikko Häddä sissen Armo näütma / teddä arwvitama ninf eddisi saatma.

Gal. Sön. 24. Pästä neid, kumbe tahhetas tappa, ninf ärrä taku neist, kumbe tahhetas kolus lüwä.

2. Mos. K. 23, 4. 5. Kui sinna omma Wihhalisse Härjä, ehf ärrä essinu Essi wasta puttut, sis peät sinna teddä seddämaid tälle taggast wimä. Kui sinna omma Wastapanneja Essit näet Koorma al maan ollewat, sis ärräätke teddä mitte nidade, enge jättä seddämaid (omma Tood) mahha temma perräst.

Meije peäme (3.) hiljamelelisse ninf söbralikko ollema.

Kal. 5, 22. Waimo Suggu om Arm, Kõõm, Kästis, Wik-Meel, Söbrus, Heldus, Ust, Tassaus, puhka Eho-Widä dāminne.

Meije peäme (4.) neile/ kumma meile Kurja omma tennu/ hääl Melel andisandma/ kajomme Wihhaleisi armatsema.

Ewees. 4, 32. Olge toine toise wasta söbralikko, söamelikko, nink andke toine toisele andis, nida kui ka Jummal Kristussen meile om andis andnu.

Matt. 5, 44. Armastage omme Wainlaisi, önnistage neid, kumma teid wandwa, tekke Hääd neile, kumma teid wihkawa, nink pallege neide eest, kumma teile Rahjo tegewa, nink teid perränkiusawa: Et teije omma Essä Latse ollete, kumb Taiwan om, sest temmä lassap omma Päiwä tösta ülle Kurja nink Hä, nink lassap Wihma sabbada öigede nink üllekohtoside päle.

Meije peäme (5.) omma essiwät Lähembät welilelikkult manitsema / nink ka essi söamelikko Manitsust hääl Melel wastawötma.

3. Mos, R. 19, 17. Sinna ei peä omma Welle mitte wihkawa omnan Süddämen, enge peät omma Lähembät nomma, et sinna temmä perräst ei peä Süda kandma.

37. Mes Pat om se wijende Kässu wasta?

Kui meije ommale Jhhole Lija-Jogi / Portmisse ehk sure Julgussega Rahjo teme.

2. Kor. 7, 10. Jummalik Kurbus sadap Pattust, Käändmist önnistusseß, kumba ei kahhitseta. Ent Ilma Kurbus sadap Surma.

1. Kor. 6, 18. Take Portust. Kik Pat, mes Innimine eäle teep, se om wäljal pool Jhho: Ent keä pordup, se pattup henne omma Jhho wasta.

Sir. 3, 27. 28. Ke hendä hääl Melel Häddä sisse annap, se lat se sissen hukka, nink üttele ülli julgele Innimissele saap wimäte Kurri Dis.

2. Kui meije omma Lähembät tappame /
(a) Söamega / kui meije teddä surest Wihhast wihka

wihkame / nink kigesuggust Kurja talle sowwame
nink kunnáme.

1. Jan. 3, 15. Eggáuts, ke omma Welle wihkap se om
Köwel: Nink teije tijate, et ütteleke Köowlil ei olle iggá-
wenne Ello henne fissen jáádwá.

(b) Suga / kui meije teddá söimame nink
laidame.

Matt. 5, 22. Keá ilmafiata omma Wellega Wihha
peáp, se om Koh toga wólgo: Ent keá omma Welle wasta
ütlep Kaka, se om sure Koh toga wólgo: Ent keá ütlep.
Sinna Haugu, se om Pörgu Tullega wólgo.

1. Peetr. 1, 9. árge tassoge Kurja Kurjaga, ehk Söimist
Söimamissoga; Ent se wasta önnistage, nink teedke, et
teije selle ollete kutsutu, et teije önnistamist perrándáffe.

(c) Käega / kui meije temná Jhulle Kahjo
teme.

3. Mos. R. 24, 17. 19. Kä Jnnimist árrátappap, se peáp
Surma foolma, nink ká ommale Láhembáalle Wikka teep,
selle peáp nida tettámá, kui temná om tennu.

(d) Kombidega / kui meije teddá áhwárdáme
nink hirmotame.

1. Mos. R. 4, 6. 7. Sis úttel JESU D. Raini wasta:
Melles sinna wihhane ollet? Nink melles sinno Palge árrá-
mudus? Es se ni olle? Kui sinna öigede teet, sis ollet sin-
na wastawótlif, ent kui sinna öigede ei te, sis makkap Pat-
tu Usse een, nink temná púw wáp sinno pále, ent sinna wallit-
se temná úlle.

3. Kui meije wihatse / ouma pá perritse / riid-
litko nink lepmáttá olleme.

Ewees. 4, 26. Wihhastelge, nink árge patko mitte; árge
lasto Páiwá mahha minna úlle omma Wihha.

4. Kui meije ommast Láhembást Kurja mötles
me / hendá temná Kahjo úlle rómustame / nink, kui
temná Kássi háste káup / kaddelikko olleme.

Sal. Sõn. 24, 17. Ärrä römustago hendä mitte, kui sinno Wainlanne sattap, nink sinno Süddä ärrä olgo mitte röömsä ülle temmä õnnetusse.

5. Kui meije muid pahhandame.

Matt. 18, 6. 7. Keä pahhandap ütte neist Wäikust, kumma minno sisse uskwa, selle olles parremb, et üts Westi Kiwwi saap podus temmä Kala; nink et temmä saap ärräuppotetus Merre, kun kige sümwemb om. Hädda Ilmale Pahhandusse perräst; Pahhandus peap jo tullemä: Sisti Hädda selle Innimisselle; kumma läbbi Pahhandus tullep.

38 üttle mulle kuendat Käsku?

Sinna ei peä mitte Abbi-Ello rikma.

39. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pelgämä nink armastama / et meije puhaste nink ausaste elläme Sõnnu nink Teggoide sissen / nink et eggäüts omma Abbi-Kaast peap armastama nink auruustama.

40. Mes meije se kuende Kässu perrä peäme teggemä?

Meije peäme (1.) puhaste / ausaste / kaineeste nink parraussi / ni wäljän Abbi-Ello / kui sesamma sissen ellämä.

Hebr. 13, 4. Abbi-Ello peap ausaste petämä kike seän, nink Abbi-Ello Wote pürretämättä.

Luk. 21, 34. Hoitke hendä, et teije Sõäme ei sa koor-matus Lija-Sõgi nink Lija Jogi nink Pätöitusse Murrega, nink et se Päiw äkkiselt teije päle ei tulle: Sest temmä saap tullemä kui Keelkabel kike päle, kumma se koggona Ma pääl ellämä.

I. Peetr. 5, 8. Olge kaine, walwke, sest teije Wainlanne Kurrat kääp umbrekawt, kui röömsä Louw, nink otšip kledä temmä ärränelä p.

2. Abbi

2. Abbi-Ello-Nahwas peap hendä henne waijel armastama / arwitama / rahholikkult ninf üttemes lelikkult ellämä.

1. Mos. 2, 18. Ninf Jummal se JESUUS üttel : Se ei olle mitte hä , et Jnnimine ütündä om , minna tahha tälle Abbi tettä , kumb temmä ümber peap ollema.

Sir. 25, 1. 2. Kolm kaunist Usja om , kumma Jummal ninf Jnnimiste Mele perräst omma : Kui Wellitse üttemelelisse omma , ninf Kullä Mihhe hendä armastawa , ninf Mees ninf Naine häste ütte sünniwä.

41. Mes Pat om se kuende Kässu wasta ?

Kif häuto Mötte / Könnel / Leggo ninf Kombe.

Matt. 5, 28. Minna üttele teile , et eggäüts , kã üttele Naise päle kaep , et temmä teddä himmustap , se om jo Abbi-Ello temmäga riknu omman Sõamen.

1. Kor. 6, 9. 10. Es teije tijä , et ällekohtotse ei sa Jummal nikkust perrändämä ? ärge effige mitte , Portja , ei ka Wäär-Jummal palleja , ei ka Abbi-Ello-Nikja , ei ka Ahne , ei ka Jodiko , ei ka Laitja , ei ka Riissa , ei sa mitte Jummal nikkust perrändämä.

2. Kif mes Häütusse pole kihhotap / kui : Lüig-Sõminne ninf Jominne / häuto Neirwa / Tankminne / Laiskeminne / ninf nisuggutsid Usju ennämb.

42. üttele mulle säitsmet Käsku.

Sinna ei peä mitte warrastama.

43. Mes se om ?

Meije peäme Jummalat pelgämä ninf armastama / et meije omma Lähhembä Nahha ehk Hääd ei wotta / ehk kawwala Kauba ehk Ostmissoga henne Kätte ei sada / enge peäme teddä arwitama / temmä Hääd ninf Pätöitust kaswatada ninf hoita.

44. Mes meije se säitsme Kässu perrä peäme
teggemä?

Meije peäme (1.) Sigust Ostmissen nink Mümis-
sen teggemä nink okma.

Zessal. 4, 6. Keäke ei peä ülli kawwette haarma, nink
ommast Wellest Ahnust ajama Kauplemissen.

Meije peäme (2.) hääd Kaupa parra Hinna eest
ommale Lähhembälle mümä.

Meije peäme (3.) se sissen mes meile Kästu ehk mei-
je Holele antu om / uss na nink ussutawa ollema.

Luk. 16, 10. 11. Kä Wäikun ussutaw om, se om ka Su-
ren ussutaw. Nink ke Wäikun kōwwer om, se om ka Su-
ren kōwwer, Kui teije nüüd üllekohtotsen Mammoin us-
sutawa ei olle, kes teile Tōttet tahhap usku.

1. Kor. 4, 2. Majapidäjäst otšitas, et üts saas ussutaw
lōitus.

Meije peäme (4.) hääl Melel selle / kelle tarbiš
lāt / lainama / ka seddä lainatut häälmelel jälle anda
ma.

Luk. 6, 35. Armastage omme Wainlaist, nink tekke Hääd
nink lainke, et teije middäke wasta ei loda, sis saap teije
Palk suur ollema, nink teije sade se RigeKōrgemba Latse ol-
lema; Gest teminä om helde tännämättä nink Kurje wasta.

Law. L. 17, 21. Jummalawallato lainap, nink ei mas-
sa mitte; Ent se õige om armolik nink Helde.

Meije peäme (5.) ommale Lähhembälle seddä/
mes teminä om ärräkaddonu / jälle atwõtama Kä-
te sata / palio ennāmbeste essi jälle andma / kui meije
seddä olleme lōidnu.

2. Mos. R. 22, 1. 2. 3. Kä Härgä ehk Lammas warra-
stap, nink tappap seddä, ehk müüp seddä ärrä, se peäp wiis
Härgä ütte Härgä eest jälle andma, nink nelli Lammas ütte
Lamba eest. Kui Warras kunneke lōitas sisse murdwad,
nink

nink luvväs se ülle, et temmä ärräkoley, sis ei peä temmä
Werd mitte otfitama. Ent kui päiw temmä ülle om tošnu,
sis peäp temmä Werd otfitama. Warras peäp jälle andma;
kui temmä ei olle, sis peäp teddä temmä Wargusse perräst
ärrämütämä.

Meije peäme (6.) figest Jouwvust fik Hättä
nink Rahjo meije Lähembä päält ärräkäänmä.

Meije peäme (7.) weitsiga rahhul / rohke nink
helde ollema.

Heebr. 13, 5. Käük olgo Ahnuffeta, nink olge rahhul
sega, mes teil om; sest temmä om üttelnu: Minna ei tah-
ha sinno mitte ülle Käe heitä, ei ka sinno mahha jättä.

Meije peäme (8.) üllekohtoga kofko pantu Hääd
häääl Melel jälle andma / ehk masma.

Luk. 19, 8. Zakeus saik nink üttel Jssanda wasta: Mätse,
Jssand, poolt Dssa ommast Hääst anna minna Waištulle,
nink kui minna kenkilt middäke olle petnu, sis anna minna
seddä nellivera jälle.

45. Mes Pat om se säitsme Kässu wasta?

1. Rigesuggune Wargus / kumma läbbi Jnni-
minne omma Lähembä Hääd henne pole kissup / ol-
go arwalikkult wäggisi / ehk fallajalt Karwa-
luffega.

1. Kor. 6, 10. Warga, ei ka Ahne, ei ka Jodiko, ei ka
Laitja, ei ka Riissa, ei sa mitte Jummal-Rikkust perrän-
dämä.

2. Ahnus / ilmtäütmättä: Süddä / Himmo äk-
kitselt rikkas sada, nink Lija-Kaswu Ajaminne ehk
Wötminne.

Ezek. 8, 13. Kä omma Rahha Lija-Numa päle pannep,
ehk eänämb wöttap kui Kohhus om, kas se kül peäp ellämä?
Temmä ei peä mitte ellämä, enge sest et temmä säräst Kurja
om tennu, peäp temmä Surma koolma, temmä Werrri ol-
go temmä pääl.

1. Tim. 6, 6. Jummalala peljus Rahhul: Ollemissega om suur Kässu.

3. Kigesuggune üllekohhus / Ussoto: Olleminne / Laiskus Tõ man / nink Pettus Kauplemissen.

2. Tessel. 3, 10. 11. 12. Kä ei tahha Tõõd tettä, se ei peä ka mitte sõmä; Sest meije kuleme mõnda teije seän kurja Kombe perrä kääwät, nink ei mitte Tõõd teggewät, enge tühjä Ussa tagga ajawat. Ent nisuggutsid kässeme, nink mannitseme neid läbbi meije Issanda Jesusse Kristusse, et nemmä rahholikkult Tõõd tetten neide omma Leibä sõwä.

4. Kätte ussutu Ussa Hukka:saatminne.

5. Kui wõlgo woetas / nink ei masta mitte ärrä.

6. Kattesuggust Kalo nink Mõto piddämä.

5. Mos. 25, 13. 15. Sul ei peä mitte kattesuggune Kaal sinno Paanan ollema, suur nink wäikenne. Nink sinno Wajan ei peä mitte kattesuggust Wakka, suurt nink wäikest, ollema. Sinna peät ütte täwwe nink õige Kalo, nink ütte täwwe nink õiget Wakka piddämä, et sinno Jggä pit woiß' olla se Ma sissen, kumba sulle JESUS sinno Jummal saap andma. Sest Jummalal sinno Issandal omma kii, kumma kurja teggewa, ütš hirmus Ussi.

7. Warrastetu Hä Ärräkäminne / ehk lõitu Ussa Kinnipiddäminne.

8. Tühjä:Kõndminne / Laiskus nink Prasminne.

46. ütle mulle kattesamat Kässu?

Sinna ei peä mitte kawwalat Tunni:stust andma omma Lähhembä wasta.

47. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pelgämä nink armastama / et meije omma Lähhembä päle kawwalal Kombe ei wõlfi / teddä ei pettä / Keeld temmä päle ei pesä

fä / ehk kurja Rõnnet ei tõsta; enge meije peäme ted-
dä wabbandama / Hääd temmäst pajatama / nink
fik Ufsja hä pole käännä.

48. Mes meije se kattedama Kässu perrä
peäme teggemä?

Meije peäme (1.) fige omme Sõnnu / Rõnne
nink Teggode sissen Tõttet pajatama / nink Sigust
teggemä.

Law. L. 12, 1. 2. 3. Tssand, kes saap ellämä sinno Kor-
jussen? nink kes saap jämä sinno pühhä Mäe päle? Keä
Kowwerussen ei käü, nink õigust teep, nink pajatap Tõttet
Süddämeest. Kä kenki päle Keeld ei pessä, nink ommalle
Lähhembälle Kurja ei te, nink omma Lähhembät ei teota.

Meije ei peä (2.) seddä / mes meile sallajalt om
ussutu nink üteldu / wäljä lobbisema.

Sal. Sõn. 25, 9. 10. Sada Dtsa omma Ufsja omma
Lähhembäga, nink ärrä atowaldago mitte tõise Sallaut,
et se kä seddä kulep, kurja sinnust ei kõnnele, nink kurri Pa-
jatus sinnust eäle mahha ei jä: ütš Sõnna, sis kõnneldu kui
seddä peäp kõnneldama, om ni kui kullatse Ubbina Höppe
Lüwä sissen.

Meije peäme (3.) omma Lähhembä tutwa Wag-
gaust nink Luwo Kelepes side wasta kaitfma.

Sal. Sõn. 31, 8. 9. Luwa ülles omma Suud Keletum-
me eest, nink fige neide Ufsja eest, kummil Dts Käen om.
Luwa ülles omma Suud, nink moista (Kohhut) õigede,
nink amwita Häddälif nink Waif.

Meije peäme (4.) ommast Lähhembäst / ni paljo
kui Ammeti nink Sigusse perräst eäle woip olla / sel-
get Hääd pajatama / temmä Tefko nink Armo per-
rä ärräselletämä / nink temmä Wikka ehk Essitust
finnikatma.

Matt. 7, 1. ärge sundko mitte, et teije ei sa sunnitus.

49. Mes Pat om se kattedama Kässi wasta?

1. Kigesuggune Wöls nink Walle.

Ev. 4, 25. Jätke mahha Walle, nink pajatage Töt-
tet eggä üts omma Lähhembäga, sest et meije olleme tõine
tõise Lu-riikmisse.

Jan. Utw. 21, 8. Kigil Wölsjil saap omma Dssa ollema
se Mulgi fissen, kumb Tulle nink Terwaga pallap, se om
tõine Surm.

2. Kawwalat Tunnistust omma Lähhembä wa-
sta / olgo Rohto een / ehk muido / andma.

Gal. Sõn. 19, 9. Üts kawwal Liig-Mees ei jä mitte nuht-
lematta, nink keä julgede Walle pajatap, se saap hukka.

3. Kui Sälja takkan Lähhembä päle Keli kanne-
tas / kif temmä Tõ tõisite kääntäs / eggämihhe man
Kurri Kõnne temmä päle tõstetas / kui teddä Kele-
pesmisse wasta ei kaitseta / enge sest rõõmsa oldas.

3. Mos. R. 19, 16. Sinna ei peä mitte Kelepesjäs kõnd-
ma omma Rahwa seän, sinna ei peä mitte omma Lähhembä
Werre wasta saisma, minna olle se JESUS.

4. Lähhembä Sallaust temmä Rahjus awwal-
dama / teedmättä ehk sallajat Ussa kui tõttet wäljā
lobbisema.

5. Kawwalat Sorret tõstma nink Rahwast koka-
to saatma.

6. Tõisi ärrapõlgma / et seddä Põlgat hendä
peäp targas nink waak petämä.

2. Kor. 10, 12. Meije ei tohhi hendä mitte neide sekkä
arwata ehk luggeda, kumma hendä essi kitwä, enge sest et
nemmä hendä essi hennega mõõtwa, nink arwawa hendä essi
henne wasta, sis ei moista nemmä middake.

50. ütle mulle üttesämät Käsku.

Sinna ei peä mitte himmustama oma
ma Lähhembätse Kotta.

51. Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink armastama / et meije Katwalussiega omma Lahhembä Per-rändusse ehk Maija perrä ei kiusa / ei ka üttele õigus-se Lähhe al henne Kätte ei sada ; enge peame teddä atwitama / et temmä seddä woisk piddädä / nink se mannu iädä.

52. Mes meije üttestämä Kässu perrä peame teggemä?

Meije peame (1.) Süddämeest puhta nink figest Kurjast Himmust wabba ollema.

Matt. 5, 8. õnsa omma ne, kumma puhta Sdämeest omma, sest nemmä sawa Jummalat näggemä.

Rom. 8, 13. Kui teije Lihha perrä elläte, sis sade ärrä-foolma, ent kui teije läbbi Waimo Lihha Tello koletade, sis sade ellämä.

Meije peame (2.) omma SüddämeKõmu Jummalan nink Häteggemissen õkma.

Law. L. 37, 4. Kõmusta hendä Jssanda sissen, temmä saap sulle andma, mes sinno Süddä himmustap.

Meije peame (3.) tõõst melest fige kurja Himmo wasta pannema nink taplema.

Kal. 5, 24. Kumma Kristusse perrält omma, ne panne-wa omma Lihha Kisti, Himmo nink Tahmistega.

Meije peame (4.) läbbi eggapäiwälisse Pattust Käändmisse neide Andisandmist Jummalast pallema.

Law. L. 19, 13. Kes woip tedä, kui saggede temmä essip? Puhhast minno ka (O JUMMAL) sallajast Essitussist.

Meije peame (5.) hendä essi ärräsalgma.

Luk. 9, 13. KRISTUS üttel kile wasta: Kä minno perrä tahhap tulla, se sallako hendä essi ärrä, nink wõtke omma

omina Nissi eggapäimä (henne päle) nink tulgo minno perrä.

Meije peäme (6.) seddä Ilma ärräpölgma / nink iggarwest Elio himmustama.

1. Jan. 2, 15, 17. Äрге armastage seddä Ilma, ei ka seddä, mes Ilman om. Kä Ilma armastap, se sissen ei olle Issä Arm mitte; Gest kif mes Ilman om, Lihha-Himmo nink Silmä-Himmo, nink Kork-Elio, se ei olle mitte Issäst, enge se om Ilmast. Nink se Ilm lat hukka, nink temmä Himmo; Ent kä Jummalä Tahmist teep se jääp iggarwest.

53. Mes Pat om se üttestämä Kässi wasta?

1. Kif kurri Süddäme Himmo.

Mark. 7, 21, 23. Sisselt poolt Innimisse Söämest tul-
lewa wäljä kurja Mötte, Abbi-Elio-Kifminne, Portminne,
Tapminne, Wargus, Ahnus, Kurjus, Kawwalus, Tu-
rakus, Kurri Silm, Jummalä Teotus, Korkus, Hau-
gus. Kif nesiatsi kurja Tükki tullewa sisselt poolt wäljä,
nink pürretäwä Innimist.

2. Kaddeus / kui meije Lähhembä Kässi häste
käüp / nink meije tälle seddä ei kunnä.

Gal. Sön. 21, 10. Jummalawallato Heng himmustap
kurja, nink temmä Lähhemb ei olle temmääl mitte wasta-
wötlik.

3. Lihhalik Julgus / kui Inniminne hendä essi
tähhele ei panne / kurja Himmo nink Mötte wasta
ei saisa / enge neid armastap / ommale Lihhale Höl-
po otsip / nink Pattu parralist Uiga ei taggane.

Jak. 1, 14, 15. Eggäuts kiusatas, kui temmä ommast
Himmust wetäs nink lihhotetas. Perräst kui Himmo om
fann, sis sunnitap temmä Pattu; Ent kui Pat om täüdetu,
sis sunnitap se Surma.

4. Kui Innimissel häuto, Palgist / Laulust nink
Könnist Melehä om.

Evreef. 4, 29. 30. ütšike tühhi Sõnna ärrätulgo teije
Suust wäljä, enge mes hä om Parrandamisseß, kui seddä
waja om, et se Armo toop neile, kumma seddä kuulwa.
Nink ärge kurbastago mitte Jummalä pühhä Daimo, kum-
maga teije kui Pitsatiga ollete kinnitetu ärrälunastamisse
Päiwäni.

5. Kui Inniminne hääl Melel ei tahha Suva
mast kuulda / ehk se päle möttelda.

54. ütse mulle kümnet Käsku.

Sinna ei peä mitte himmustama om-
ma Lähhembä Naist / Sullast / Näütšis-
kut / Töbrast / ehk fik mes temmä perräl-
om.

55. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pelgämä nink armasta-
ma / et meije omma Lähhembä Naist / Perret ehk
Töbrast henne pole ei küssu / ehk temmäst ärrä ei sa-
da / enge peäme neid mannitsema / et nemmä jäwä
nink tewä / mes neile sünnis.

56. Mes meije se kümne Kässu perrä peäme
teggemä?

Meil peäp ütš fohhalt pohhas / pühhä nink waga
ga Ello ollema / nida kui Innimissel olli / enne kui
temmä Pattu sisse satte.

Matt. 5, 48. Teije peäte täwvelikko ollema, nida kui
teije Essä, kumb Taiwan om, täwvelik om.

57. Mes Pat om se kümne Kässu wasta?

Se kurri Perris-Himmo / kumma sissen fik In-
nimisse omma sündinu.

Rom. 7, 7. Minna es tunne Himmo, kui Säduš es ole-
leß üttelnu: Sinna ei peä mitte himmustama.

58. Kas sis kük Innimisse neid Kästu peäwä
piddämä?

Ja. Siin ei olle ütšike neist wabba / olgo kes
eäle om / ehk tahhap.

59. Mes peäp neid sis ajama neidsammu
Kästu piddämä?

1. Jummal a fange ähwärdäminne / kumba tem-
mä neile fulutap / kumma temmä Kässu perrä ei tah-
ha tetta.

2. Se Tootus / kumba temmä neile annap /
kumma teddä kuulwa / nin k temmä Kästu piddämä.

60. Kumman Paigan es ne kag Tükki meile
omma tedä antu?

Kümme Kässu Otsa: Sõnnu sissen.

61. ütšle mulle neid Otsa: Sõnnu.

Minna ISSAND / sinno JUM-
MAL / olle ütš wätkew / wiuhane Jum-
mal / ke neide päle / kumma minno wiuh-
kawa / Wannambide Pattu Koddo otšip
Laste päle / kolmanda nin neljändä Põl-
we sisse. Ent neile kumma minno arma-
stawa nin minno Kästu piddawä / te
minna Hääd / aminak tuhhandä Põlwe
sisse.

62. Mes se õm?

Jummal ähwärdäp nuheldä kife / kumma neide
sinaste Kästu ülle astwa; Seperräst peäme temmä
Wihha pelgämä / nin ei peä mitte nisugguste Käse
kif

Ku wasta teggemä. Ent temmä tootap Armo ninē
 fiē Hāād figille / kumma temmä Kāstū piddāwā.
 Seperrāst peāme teddā ka armastama / temmä päle
 lootina / ninē hāāl Melel temmä Kāssude perrā teg-
 gemä.

63. Kas lassēp ka Jummal seddā kūs sündidā /
 mes temmä siin āhwārdāp.

Ja / temmä ei āhwārdā mitte ūtsindā / enge tem-
 mā lassēp ka seddā Nuhtlust tōttelikkult neide päle
 tulla / kumma teddā wihtawa.

Law. 8. 50, 21. Sinna teet Kurja (ūtlep Jummal)
 ninē minna olle wail, siē mōtlet sinna minno sinno sārātse
 ollewat; Ent minna tahha sinno nuhhelda, ninē tahha sed-
 dā sinno Silmi ette sādā.

64. Kumma es siē ne omma / kumma Juma-
 malat wihtawa?

Kiē ne / kumma ilma Parrandusseta ikkes Pāt-
 tun päle ellāwā.

65. Kas siē Jummal seddā ka peāp / mes
 temmä tootap?

Kōrwaste: Sest Jummal ei olle mitte Jnni-
 minne / et temmä wōlsif / ei ka Jnnimisse Lak / et
 temmä middāke peāp kahhitsema. Kas peāp tem-
 mā middāke ūtlema / ninē es peāp / seddā mitte teg-
 gemä? Kas peāp temmä middāke kōnnelema / ninē
 es peāp seddā mitte piddānā? 4. Mos. 23 / 19.

66. Ent kas woip Jnnininne perrāst Pattu
 Saddamist Jummalala Kāstū tāwwek-
 kult piddādā?

Ei woi mitte. Tāwwekkult ei sa ktemmāl neid
 mitte petus.

Rom. 7, 18. 19. Minna tija, et minno sissen (se om, minno Lihha sissen) ei ellä Hääd. Sest Tahtmist om mul kül, ent Hääd tetta ei löwä minna mitte. Sest seddä Hääd, mes minna tahha, ei te minna mitte, enge seddä Kurja, mes minna ei tahha, seddä te minna.

1. Kun. K. 8, 46. üttele Innimist ei olle, keä Pattu ei te.

Law. L. 143, 2. Issand, ärrä mingo mitte Kõhtutte omma Sullasega, sest sinno een ei olle üttele Ellaw õige.

67. Melles meije sis ei woi Jummalä Käsku täwwelikult piddäda?

Meije Lihha Nõrkusse perräst. Sest meije olles me läbbi Pattu nidade ärräriffotu/ et meije ommast Jouwwust waimolikko Ussu sissen middäke ei kõhta tetta.

Heebr. 12, 1. Pangem mahha kif Koormat, nink meije umbrel saismat Pattu.

68. Melles sis ne Kässu Innimissele omma antu?

1. Seperräst / et Inniminne Jummalä Tahtmist nink Meelt peap tundma / nink teedmä / mes temmä se perrä peap teggemä nink jätmä.

5. Mos. K. 12, 32. Kif mes minna teid kässe, seddä peate teije piddämä. Teije ei peä middäke sinna päle kaswõtama, ei ka middäke sest kaotama.

2. Et Inniminne omme Pattu nink Ärräriffmist / tunneß / allandlikkus saap nink Kristusse pole hendä kånäp.

Room. 7, 7. Pattu es tunne minna muido mitte, kui läbbi Säduße. Sest minna es tunne Himmo, kui Säduß es olles üttele: Sinna ei peä mitte himmustama.

Kal. 3, 24. Säduß om meije Kärrijaja olau Kristusse päle, et meije läbbi Ussu õigeß saasse.

69. Es sis Inniminne üssite woi perräst Pat-
tu-Saddamist neid Käsku piddäda?

Wäljalikko Kuulmist ninf Karristust woiwa fik
Innimisse Ossast piddäda: Ent Ustlikko woiwa
läbbi Pühhä Waimo Abbi ninf Mansaismisse Püh-
händussiega eddisi jouda Jummalas-Peljussen.

70. Kas sinna sis ussut ütte Jummalat olle-
wat / teddä sinna peät kuulma?

Jaa. üts Jummal om.

Heebr. 11, 6. Kä Jummal mannu tahhap tulla, se peap
ustma, teddä ollewat, ninf et temmä neile, kumma teddä
ohwa, Tassoja om.

71. Kas om ka weel ennämb kui üts
Jummal?

Ei olle mitte. üts ainus Jummal om ennege.

5. Mos. 4, 6, 4. Kule Israel, JESUS, sinno Jum-
mal, se JESUS om üts.

72. Kuus hendä sesinane ainus Jummal
awwaldanu?

Nida / et temmä om kolme Kesti / Issä / Poig
ninf Pühhä Waim.

1. Jan. 5, 7. Kolm omma, kumma tunnista wa Taiwan,
Issä, Sonna ninf Pühhä Waim: ninf ne kolm omma üts.

Matt. 28, 19. Winge ninf tekke Jüngriß fik Pagganid,
neid risten se Issä ninf Poja, ninf Pühhä Waimo Himmel.

83. Kuus hendä Jummal se Issä aw-
waldanu?

Ehk / mes om Jummal se Issä meile tennu?

Temmä om (1.) Taiwast ninf Maad / ninf fik /
mes saäl sissen om / lonu.

I. Mos. N. I, I. Algmiffen loije Jummal Taitwast nink Maad.

Heebr. II, 3. Lábbi Ussu moistame, et Jlm lábbi Jum- mala Sónna om folkko lidetu, nida et se, mes náttás, om sanu sest, meä ei náttä.

Temmä om (2.) meile omma Poiga andnu.

I. Jan. 4, 8. Se sissen om Jumjala Arm awwaldetu meije wasta, et Jummal omma aino sündinu Poiga Jlna sisse om lähhätänu, et meije temmä lábbi ellässe.

74. Kas sis Jummal ka Innimist om lonu?

Ja / kuis sis?

I. Mos. N. I, 26. 27. Nink Jummal üttel: Tellkem Innimissi, omma Palge perrä, omma Saarnusse perrä, et nemmä wallisewa ülle Kalla Merren, nink ülle Binno Taitwa al, nink ülle Töpra, nink ülle kige Ma, nink ülle kif Maofesse, kumma Ma pääal romawa. Nink Jummal loije Innimist ommaš Palgeš, Jumjala Palgeš loije temmä teddä; Nink temmä loije neid ütte Essätse, nink ütte Em- mässe.

75. Kun es se oppetetas Laste=Oppussen?

Kisti Ussu eddimätsen Tükkin / kumb Lomissest pajatap.

76. üttele mulle Kisti-Ussu eddimäst Tükki.

Minna ussu JUMMAL se Jssä / kiz gewäggewä Taitwa nink Ma Loja sisse.

77. Mes se om?

Minna ussu / et Jummal minno kife Lodu As- juga om lonu/mulle andnu Jhho nink Henge / Sil- mi / Kõrwu nink kif Lu-lükimist / Meelt nink Moi- stust / nink weel ülles-peap; Väle se / Keiwid nink Kängi / Sõli nink Joki / Maia nink Kotta / Maist nink Last / Põldo / Tõprid nink kif Hääd / kige Jh- ho

ho nink Ello Tarwidusse nink Patoitussega rikka-
likkult nink eggapäivä õnnistap / fige Hädda eest
katsap nink fige kurja eest hoiap nink paimendap ;
nink seddä kii selgest issalikkust Armust nink Heldust
sest / ilma minno Arvateenmisse nink Tõtä. Se
fige eest olle minna jälle wõlgo / teddä tännädä nink
kittä / orjata nink kuulda. Se om tõttelikult tõisi.

78. Mes sinna siin tunnistat Jummalast
sest Jääst?

Minna tunnista / et temmä Tairvast nink Maad
nink kii / mes saäl sissen om / om lonu.

79. Mist es Jummal kii om lonu?

Ei üssike minnist.

Heebr. II, 3. Lääbi ussu moistame, et Jlm lääbi Jum-
mala Sõnna om kolko libetu, nida et se mes nättäs, om
sanu sest, meä ei nättä.

80. Kuis Jummal kii om lonu?

Minult nink ütfindä lääbi omma figewäggerwä
Sõnna eht ütlemisse.

I. Mos. R. I, 3. Jummal üttel: Tulgo Walge; Min
Walge tulli.

81. Mink tarbiß es Jummal kii om lonu?

Ei mitte seperräst / kui olleß tälle henneselle midä
däke waja / enge et temmä Heldust / Tarkust nink
Wäkke peap tuttama / nink Englist nink Innimise
sist kittedämä.

Ap. Teg. 17, 25. Jummalat ei orjata mitte Innimiste
Räest, kui olleß tälle middäke waja, temmä annap essi figile
le Ello nink Sõngo nink kii.

Law. L. 119, 64. Issand, Ma om táús sinno Heldust; oppeta mulle sinno Rohhut.

Lam. L. 104, 24. Issand, Kuis sinno Tó ni sure ninf paljo omma? Sinna ollet kíl targalikkult sáádnú, ninf Ma om táús sinno Heldust.

82. Kas om Jummal ka Englid Ionu?
Om.

83. Mes ne Engli omma?

Nemmä omma móistlikko Waimo ninf nágge máttá Lojusse / Jummalast lodu / teddá kítmä ninf Innimissi orjama.

84. Mittu-suggutse es ne Engli omma?
Katte suggutse / Há ninf Kurja Engli.

85. Kumma es ne Há Engli omma?

Ne / Kumma se lodu Há / ninf Sónna wótmisse sisse / wasta Jummalat / kindmált omma jánu / ninf núüd Há sissen omma kinniteru / Jummalat kítwá / ninf Innimissi orjawa.

Law. L. 103, 10. Kítte Issandat teije temmä Engli, teije Lange Sóa-Mihhe, kumma temmä Kásku tallitate.

Heebr. I, 14. Es nemmä (ne Engli) kíl olle orjalikko Waimu, wáljá láhhátetu Orjusseß neide perrást, kumma önnistust peáwá perrándamá.

86. Kuis púhhá Engli meid Innimissi orjawa?

Nemmä káitswa meid Kurrati ninf kíl meije Wainlaste wasta / ninf kandwa meije Henge perrást Surma Taitwatte.

Law. L. 34, 8. Issanda Engel teep omma Peri neide umbre, kumma teddá pelgáwá, ninf awwitap neid.

Law. L. 91, 11. 12. Temmä om omme Englid sinno perrást kásknu, et nemmä sinno hoitwa kige sinno Teije páál,
et

Et nemmä sinno Kätte pääl kandwa, nink sinna omma Jalga Riwwi wasta ei touka.

Luk. 16, 22. Ent johto, et se Sant ärräkoli, nink kan-
neti Englif Abrahammi üskä.

87. Kuis meije hendä pühhä Englide wasta
peäme piddämä?

Meije ei peä neid mitte kummardama / enge
Jummalat neide Kaitfmisse eest tännämä / nink ted-
dä weel eddispäide se perräst pallesma; meije ei peä
neid ka omme Pattuga mitte kurbastama / ei ka ärrä
ajama / enge paljo ennämbäste neid öige Pattust.
Käänmissoga rõõmsaf teggemä / nink himmustama
neide Seltfi sada.

Jan. 19, 10. Minna satte mahha se Engli Jalgu
ette, teddä kummardama. Nink temmä üttel mulle: Kae,
ärrä tekko sehdä mitte. Minna olle sinno nink sinno Wel-
liste, nink neide Kaas-Sullane, kummil Jesusse Tunnistust
om? kummarda Jummalat.

Luk. 15, 10. Minna ütle teile, Rõõm saap ollesma Jum-
mala Englide een, ülle ütte Pattust. Käänjä Pattatse.

Matt. 22, 30. ülestõssemissen ei sa nemmä mitte kossima
ei ka hendä lastma kossida, enge nemmä omma kui Jum-
mala Engli Taiwan.

Heebr. 12, 22. Teije ollete tulnu Zioni Mäe mannu,
nink elläwä Jummalat Lina, taiwatse Jerusalemmi nink
mitma tuhhanda Engli Hulka.

88. Kumba es ne kurja Engli omma?

No / kumba Jummalast omma ärrätagganu/
Jummalat teotawal nink okwa Jnnimistille Rah-
jo tetta.

Jan. 8, 44. Kurrat om Jnnimisse Tapja Algmisset,
nink ei olle Tõttehe saisma jänu, Tõttet ei olle temmä man.

89. Kuis meije henda kurje Englide wasta
peame piddama?

Meije ei peä neide / kui Jummalan nink meije
Wainlaste / Mele perräst middäke teggemä / enge
peame Ussun neide wasta saisma.

I. Peetr. 5, 8, 9. Olge laine, walwke, sest teije Wain-
lanne Kurrat kääv umbrekast, kui rööwa Louw, nink ot-
sip, teddä temmä ärraneläp; sesamma wasta saiske kind-
mält Ussun.

90. Mes sinna muudo weel tunnistat Kristi
Ussu eddimätsen Tükkin?

Minna tunnista / et Jummal minno ka om sonu /
et temmä minno weel niüd hoijap nink üllewän
peap / nink fige Häddä nink Kurja eest kaidsap.

91. Kas sis sinna kül nisuggutse sure Armo
wäärt ollet?

Minna ei olle mitte se wäärt / enge temmä teep
teddä kii selgest jummalikkust / issalikkust Armust /
ilma minno Töta nink Aluwota.

I. Mos. 32, 11. JESUUS, minna olle ülle alw,
fige se Armo nink fige se Tötte wasta, mes sinna ommale
Sullaselle ollet tennu.

92. Mes sis sinno Wölg nink Kohus jälle
om / temmäle se eest tettä?

Minna peä teddä se eest tännämä / kitmä / orja-
ma nink kuulma.

Jer. 5, 24. Et peljäkem Jssandat omma Jummalat, ke
meile warräst nink illast Wihma parral Aljal annap, säetut
Poimo Aliga hoijap temmä meile.

Ap. Teg. 14, 15, 16, 17. Meije kulutame teile, et teije
henda peäte käändmä neist tühjäst elläwä Jummalan pole,
kä om tennu Taiwast nink Waad nink Werd, nink kii, mes
neide

neide sissen om. Kå mustsel Njal om lassku fik Pagganid
neide omma Teed kōndi; nink siski ei olle temmā hendā essi
tunnistamatta jätnu, Håād tetten, Taitwast meile Wibma
nink wiljalikko Niga anden, meije Svāmid Sōgi nink Rō
muga tāuten.

93. Sinna ütlit Jummalat Innimist lonus/
ent nüüd näet sinna Innimissi ni kurja olle
wat / kas om sis Jummal se Issand ees
mäst Innimist ka ni kurjaß lonu?
Ei olle mitte.

94. Kuis sis Jummal Innimist lonu?
Jummal löije Innimist ommaß Palgeß / Jum
mala Palgeß löije temmā teddā 1. Mos. N. 1/27.

95. Mes se om Jummalala Palge?
üts ka lodu Innimisse Saarnus Jummalaga/
tāwvelikun Tarkussen / Pühhäussen nink Öigussen.
Eht = Ötse nida kui Jummal om pühhä / tark / hel
de / öige / ni olli se eesmänne Inniminne ka.

Tark N. 2, 22. Jummal om Innimist lonu iggāwātse
Ello tarbiß, nink om teddā tennu üttesß Pallesß, et temmā
olles temmā saarnane.

Ewees. 4, 24. Sōmbke wafiset Innimist henne päle,
kumb Jummalala perrā om lodu, töttelikun öigussen nink
Pühhäussen.

96. Kas om sis se Jummalala Palge weel meije
pääal? Eht kas meije weel olleme ni pühhä
nink pattuta / kui Jummal meid eddi
mält om lonu?

O! ei olle mitte. Meije olleme / parrako Jum
mal! seddā Jummalala Palget ärräkaotanu / olles
me Sündmissest sani Jummalala wasta / nink ei olle

mitte ennåmb temmâ saarnatse. Meije Süddâ-
me Meel ninĕ Mötte om Latsest sani ikkes kurri/
I. Mos. K. 6/5.

Eweef. 2, 3. Meije olleme Lomust Bihha Latse.

97. Nink lâbbi es meije seddâ olleme ärrâ-
kaotanu?

Lâbbi Kurrati Pettusse / ninĕ meije eesmäste
Wannambide patlikko Saddamisse.

Zark. 2, 24. Lâbbi Kurrati Kaddeusse om Surm Ilma
fisse tulnu.

98. Kas sinna mulle woit juttustada / kuitao
Kurrat Innimist om ärrâpetnu / ninĕ kuitao
Inniminne Pattu sisse om sad-
danu?

Kui Jummal Innimist olli lonu/sis pand temmâ
teddâ Paradisi ehĕ kauni Uija sisse / and tälle Lubba
figist Puist sūwā / üttest ennege keeld temmâ teddâ
sōmāst / ninĕ üttel: Sest ei peā sinna mitte sōma;
Jummal Päiwäl sinna sest sōōt / peāt sinna Surma
ärrâkoolma. Kurrat tulli Siuwu Nāul Ewa
mannu / käänd Jummal Sōnna umbre / teggi
teddâ julgeß / et temmâ seperräst es saab ärrâkool-
ma / iuttust tälle suurt Fullu / mes tälle sest Sōmis-
sest piddi sama; ninĕ saat nidade / et temmâ Jum-
mala Käskü ülle Käe heit / ninĕ Kurrati Tahmisse
perrä teggi / ninĕ sest ärrâkeeltu Puust sōije. Sest
nüüd et Inniminne ennåmb Kurratit kui Jumma-
lat usĕ ninĕ kuuld / sis ei voi ninĕ es tahha se pūhhā
Jummal mitte ennåmb nisuggutse rojatse Pattatse-
ga. Sōprust piddādā ninĕ umbrekāwā. Seper-
räst

räst saig. Inniminnu kohalt. umbweckantus / jumi-
malikko Ussu sissen rummalas / umbustlikkus / es
ussu Jummalat johtake / enge kaand hendä temmäst
kohalt ärrä / hendä essi nink muid Lodu. Ussia ar-
mastama.

99. Sis es woi jo Inniminne särätsel Wisil
nink Rombel mitte önsas sada?

Es woi mitte. Enge nida kui Jummal teddä
Paradisi Uijast wäljä aije / nisammute pididi tem-
mä ka iggäwätseß Ujas Tairwast ollema ärrätougas-
tu / Pörgutte heidetu / nink iggäwätse Nuhtlusse
sisse ärräsunnitu.

Rom. 3, 23. Siin ei olle üttele Bahhet, sest kii omma
Pattu tennu, nink neil om Pudus Jummalä Rittussest.

100. Es sis Jummal üttele Nouwo olle löid-
nu / kumma läbbi waijelle Pattatselle Inni-
misselle jälle Abbi woip sada?

Om! Tenno Jummalalle! Kui Engli nink Inni-
misse üttele Nouwo es tijä / sis om Jummal selgest
Armust Nouwo löidnu.

101. Märanes sis se Nouwo om?

Sel et Jummalä Poig pididi Innimisseß sama/
nink Innimiste Assemel Jummalalle tärowelikult
sönnawötlik ollema / seddä Pattu Nuhtlust / kumba
Inniminne om ärrätenu / henne päle wötma / nink
kannatama figesuggust Teotust / Hättä nink Wallo/
nink wimäte Surma minnemä / nink nidade Jum-
mala Sigusselle kül teggemä nink Innimisse, eest
masma.

1. Mos. R. 3, 15. Minna tahha Waino tösta sinna waije-
le nink Naise waijelle, nink sinno nink temmä Seeme wai-
jelle.

Jelle: Sesamma saap sulle Pääd ärrärohuma, nink sinna
saat temmä Kansa ärrärohuma.

2. Kor. 5, 21. Jummal om seddä, kã üttestike Pattust es
ti ä, meije eest Pattust tennu, et meije saassem Jummalä
digussef temmä sissen.

102. Kas om sis sesinane Nouw wastä
woet?

Ja / om. Jummal ei olle ommale Pojalefe Ur-
mo andnu / enge om teddä meije kike eest ärräand-
nu: Nuhtlust temmä päle pannu / et meil Rahho
olles / nink temmä Raigi läbbi olleme meije süttitetu.
Röm. 8 / 32. Es. 53 / 5.

103. Mies om Jummalä Poja Timmi?
JESUS KRISTUS.

104. Kunes temmäst oppetetas?
Kristi-Ussu toisen Tükkin / kumb Ärrälunastamis-
fest pajatap.

105. ütle mulle sis Kristi-Ussu toise Tükki
Sönnu.

Minna ussu JESUSSE KRIS-
TUSSE / temmä aino Poja / meije
JESUNDA sisse / kã om sadu pühhäst
Waimust / Jumale tulnu Mariast / Jun-
krust / kannatanu Pontsiusse Pilatusse al /
Kristi päle podu / ärräfolu nink mahha
mattetu / alla lännu Nörgo-Handa / kol-
mandel Päiwäl jälle illestösnu Kookist /
ülles lännu Länwatte / istup Jummalä /
se kigewäggewä Issä / hääl Kael / säält
saap

saap temmä jälle tullemä sundma Elläwid
nink Koolhid.

106. Mes se om?

Minna ussu / et JESUS KRISTUS töt-
telik JUMMAL Iffäst iggawest / nink ka tättelik
Jnniminne / Junkrust Mariast sundinu / om min-
no JESUS / ka minno ärräfadomü nink ära
räsunnitu Jnnimist om lunastanu / ärräosinu nink
woitnu figist Pättust / Surmast nink Kurratt
Wäest / ei mitte Kulla ehk Hõbbedaga / enge omma
pühhä kalli Berre / nink omma sūtä Kannatusse
nink Surmaga / et minna temmä omma peä ollema /
nink temmä Nirkussen temmä al ellämä / nink teddä
orjama iggawetsen Öigussen / Waggaußen nink
Önsussen / ötsenida kui temmä om üllestõsnu Sur-
mast / elläp / nink wallitsep iggawest. Se om töt-
telikkult tõisi.

107. Mes sinna neide Sõnnuga tunnista
JEsussest Kristussest / Jummal
Pojast?

Minna tunnista temmäst / et temmä om (1.) töt-
telik toisine JUMMAL / Iffäst iggawest sundinu.
(2.) Gest et temmä minno Pattu eest pididi ärrä-
koolma / ent Jummal omma Ollemisse peerä ei woi
koolda / sig om temmä / läbbi pühhä Waimo ülles-
warjomisse / tõisitsek Jnnimissek Junkrust Mariast
sundinu.

108. Täüda mulle ülles pühhäst Kirjast / et
Kristus toisine Jummal om?

Rom. 9, 5. Kristus, kumb om sundinu Waimambist
Lihhä

Lihha perrä, om Jummal ülle kige kittetu iggawes. Amen.

I. Jan. 5, 20. Jummal Poig om tulnu, nink meile Moistust andnu, et meije Toisist tunneme. Nink meije olleme Toisitsen, temmä Poja Jesusse Kristusse sissen: Se sinane om se töttelik Jummal, nink iggawenne Ello.

109. Näüdä ülles Kristust töttelikko Innimist ollewat?

Heebr. 2, 14. 15. 16. Otse kui Latzil Lihha nink Werd om, nida om temmä ka selsammal Kombel sest offalikkus sanu, et temmä, läbbi Surma, Wäkke ärrawottaß felt, kel Surma Wäggi olli, se om Kurratilt, nink pästäß ärrä neid, kumma läbbi Surma Pelsjo kigen Ellun piddiwä Drja ollema. Sest temmä ei wotta kunnake Englid henne päle, enge Abrahammi Semend wottaß temmä henne päle.

I. Tim. 2, 5. üts Jummal om, nink üts Wahhe. Drees Jummal nink Innimiste waijel, se Innimianne Kristus Jesus.

110. Mes Rohhus om Kristussel sinno ülle?
Temmä om minno JESUS.

Rom. 14, 9. Seperräst om Kristus ka ärräkolu, nink üllestösnu, nink jälle elläwäß sanu, et temmä Koolhide nink Elläwide ülle Essand olleß.

III. Melles temmä sinno Issand om?

Seperräst / et temmä minno nink seddä koggonä Ylma / kui meije ollime ärräfaddonu nink Wörgutte ärräsunnitu / om ärrälunastanu / ehk wabbaß nink wallale tennu.

I. Kor. 6, 19. 20. Teije ei olle mitte henne perräst. Sest teije ollete kallide ärrästetu. Seperräst, kitte Jummalat omman Jhhun nink omman Waimun, kumma omma Jummal perräst.

112. Mistes Kristus sinno om ärrälunastanu ehk wabbaß tennu?

(I.) Pattust / et ne minno ei peä hukka saatmä /

ei ka minno ülle wallitsema. (2.) Surmast / et
se minno ei peä iggawes finni piddämä. (3.) Kur-
rati Wäest / et temmä minnoga nida ei woi tettä /
fui minno Pattu omma tenu.

Rom. 8, 1. Ei olle nüüd neil üttele Hukkatust, kumma
Kristusse Jesusse sissen omma, kumma ei käu Lihha perrä,
enge Waimo perrä.

Rom. 6, 12. 14. Sis ärräwallitsego nüüd Pat teije surm-
likkun Jhhun, tälle sönnawötlil olla temmä Himmun. är-
ge andko ka omme Luliikmisse üllekohto Riistaf Pattule;
enge andke hendä essi Jummalalle, nida kui no, kumma
Kooljist omma elläwäp sanu, nink omme Luliikmissi digus-
se Riistaf Jummalalle. Sest Pat ei sa teije ülle mitte wal-
litsema, sest teije ei olle Sädusse al, enge Armo al.

I. Kor. 15, 54. 55. Kui sesinane hukka minnew saap hen-
ne päle wötma seddä, mes hukka ei lä, nink sesinane Surm-
lik saap henne päle wötma seddä, mes ei kole, sis saap se
Sönnä sündimä, mes kirjotet om. Surm om ärräneeltu
Woimusse sisse: Surm, kus om sinno Ustla? Pörgu-Haud,
kus om sinno Woimus? Ent Surma Ustla om Pat: Ent
Pattu Wäggi om Sädus. Ent Jummalalle olgo Tenno,
kä meile Woimust om andnu, läbbi meije Issanda Jesusse
Kristusse.

Heebr. 2, 14. 15. Ötse kui Latxil Lihha nink Werd om, ni-
da om temmä ka selsammal Kombel sest ossalikkus sanu, et
temmä läbbi Surma, Wäkke ärräwöttaf felt, kel Surma
Wäggi olli, se om Kurratilt; Nink pästäp ärräneid kum-
ma läbbi Surma Peljo figen Ellun piddimä Orja ollema.

113. Nink ka es sis Kristus sinno om
lumastanu?

Ei mitte Kulla ehk Hõbbedaga / enge omma püh-
hä kalli Werrega / kumba temmä minno Pattu eest
Nisti kullen om ärräwallanu / nink omma Sönnä-
wötmissi / Kannatusse nink Koolmissiga.

I. Peetr. I, 18. 19. Teedke, et teije ei olle mitte hukka
minnewâ Hõbbeda ehk Kullaga ärrälunastetu ommašt tüh-
jâstest Kâügist, kumb teile teije Wannambist om jättetu;
Enge Kristusse, kui teotamatta nink purretamatta Wona,
kalli Berrega.

Kal. 4, 4. 5. Kui Nig tãus saije, sis lähhat Jummal om-
ma Poiga, sündinud sada Naifest, nink Sädusse alla pan-
na, et temmã neid, kumma Sädusse al ollima, ärrãostab,
et meile Laste-Kohhus saab.

114. Kas sis Kristus ka middãke olli Kurja
tennu / et temmã pididi ärrãkoolma?

Es olle mitte. Temmã olli ilma sûtã; Enge
temmã kannat minno perrãst / nink mas ärrã minno
Wõlga.

Esa. 53, 4. Tõttelikult temmã kand meije Tõppe, nink
wõt henne päle meije Wallo. 9. L. Temmã es olle kelleke
Kurja tennu, ei olle Pettust temmã Su sissen lõitu.

115. Kas sis minnul nüüd Lubba om / minno
omma Pã nink Mele perrã ellãdã / kumma
minna olle ärrãlunastet?

Ei olle mitte. Kuis minna nüüd weel peã püüd-
mã Pattu tettã / nink neid orjata / kummist wallale
sada / ni paljo om masnu?

Rom. 6, 3. 4. Mitto meid Kristusse Jesusse päle omma
ristitu, olleme temmã Surma sisse ristitu. Sis olleme
nüüd temmãga mahha mattetu, lähbi Ristnisse, Surma
sisse, et õtse kui Kristus om ülles ärrãtetu Koolist lähbi
Ejãlumustusse, nida peãme ka meije wasten Ellun kãumã.

116. Reddãs minna sis nüüd peã kuulma
nink orjama?

Minna peã nida kui Kristusse omma nink kalliste
ärrãostetu Sullane (Nãũst) temmã Nirkussent
temmã

temmä al ellämä / nink teddä orjama iggawetsen.
Sigussen / Waggaussen nink Snnistussen.

Lut. 2, 14. Kristus om hendä essi meije rest andnu, et
temmä meid ärrälunastap ligest üllekohtust, nink hennel-
essi Rahwast pohhastap Ommandusses, kumb ussin olles
hale Töle.

Heebr. 9, 14. Kristusse Berri pohhastap meije Süddä-
me Seedmist kolust Teust, elläwät Jummalat orjama.

117. Kui Kristus olli ärräkolu / mes sis perä-
rast temmä Kehhåga tetti?

Teddä matteti mahha.

118. Melles temmä mahha om mattetu?

1. üttes Snnistusses / et temmä õigede nink töd-
ste olli ärräkoolnu. (2.) Meije Pattu mahha mat-
ta / kumbe meije säält ei peä jälle ülles kaitwina / ei ka
neid wastfest orjama. (3.) Meije Haudu püh-
håndäwä.

119. Sinna ütlet / et Kristus om ärräkolu
nink mahha mattetu / kas temmä sis weel ko-
lu nink Hawwa sissen om?

Ei olle mitte. Temmä om kolmandel Päiwäl
Surmast jälle üllestõsnu.

Jan. Aw. 1, 18. Minna olli kolu, nink näitse, minna ol-
le elläw iggawest iggawetseeß Ujap. Amen, Nink mul om
Põrgo Hawwa nink Surma Wõtmid.

120. Kas om Kristus ka Põrgutte lännu?

Ja / temmä om alla lännu Põrgu-Hauda.

121. Mes sinna moistat läbbi Põrgu-Hawwa /
kohhe Kristus om lännu?

Ärrähuffatusse Paika / ei mitte Põrgu = Pina;

Gest perräst Surma ei olle Kristus seddä mitte kannatanu.

Ewees. 4, 9. Et temmä üles om lännu, mes se muido om, kui et temmä enne om alla lännu fige allumaste Ma Paika sisse.

122. Kunnas Kristus Pörgutte lännu?

Selsammal Silmä Pilgmisset / kui temmä jälle om elläwäp sanu.

1. Peet. 3, 18. 19. Kristus om ärräsurmatu Lihha perrä, ent elläwäp tettu Waimo perrä, kumman temmä ka om lännu, nink neile Waimule, kumma (nääd) Wangin omma, Juttust üttelnu, kumma ennemuste es ussu, kui Jumma la Pitmeel ütškörd oot, Noa Päiwil.

123. Minkperräst es Kristus Pörgutte om lännu?

Seperräst / et temmä / kui õige Ärräwääriä nink Woinusse Wõtja / hendä Kurratille nink figille Ärrähukkatetuile Hirmuß näüdäp / nink nida tõttekikult Tõga tedä annas / et temmä meid Pörgo-Harwast ärrälunastanu / kumma sisse meije hendä nüüd wallato Kombel ei peä saatma.

Kol. 2, 15. Temmä om ärräriisnu Pälikko-Walla nink Woinussid, nink om neid Naruß ette tonu julgest, nink ärräwäärmisse Rõmu neist tennu, henne läbbi.

Hos. 13, 14. Minna tahha neid Pörgust ärrälunastada, nink Surmast ärräpäästä. Surm minna tahha sulle Surma, Sõõt olla, Pörgu-Haud, minna tahha sulle Jumma-la-Wits olla.

124. Minkperräst es Kristus üles om tõsnu?

1. üttes Tunnistusess / et temmä meije Pattu eest täwvelikkult om kül tennu nink masnu. 2. meije Shho wiimisel Päiwäl peäwä sama üles ärrätetus iggawetse

iggawetse Ello sisse. 3. Et meije waimolikkult peäs
me Pattust üllestoufma / nink et meije seddä ka
jouwame.

Rom. 5, 10. Kui meije Jummalalle olleme leppitetu
läbbi temmä Poja Surma, kui meije weel Wainlasse oll-
me, paljo ennämbeste same önsafsama, läbbi temmä Ello,
kunna meije olleme leppitetu.

Rom. 4, 25. Kristus om meije Pattu perräst ärrä antu,
nink meije öigusse perräst üllesärrätetu.

I. Kor. 15, 21. 22. 23. Läbbi Jnnimisse tullep Surm,
nink läbbi Jnnimisse Kooljide üllestösseminne. Sest ötse
kui Adamin fik ärräkoolwa, nida sawa ka Kristussen fik el-
läwäp tettus. Ent eggäüts omman Korran, Esik RRT,
SUS, perräst ne, kumma Kristusse perrält omma, tem-
mä Tullemissen.

Rom. 6, 4. Sis olleme nüüd temmäga mahhamattetu,
läbbi Kristimisse, Surma sisse, et ötse kui Kristus om ülles
ärrätetu Kooljist läbbi Essä Uuwustusse, nida peäme ka
meije wastfen Ellun käämä.

125. Kas om sis Kristus weel näggewäl
Kombel meije man?

Ei olle mitte. Temmä om ülles lännu ülle fik
Taira / et temmä fik täüdäp. Erwees. 4 / 10.

126. Mes temmä sis nüüd teep meije Hääp?
Temmä istup Jummalä Wäe haäl Käel / saisap
nink pallep meije eest Jummalä man.

Rom. 8, 34. Kes om, ka hukka tahhap panna? Kristus
om, ka ärrä om kolu, ent paljo ennämbeste, ka ka ülles om
tösnu, ka ka Jummalä haäl Käel om, ka ka meije eest pallep.

127. Kas meije ka same teddä jälle
näggemä?

Ja same; Sest temmä saap se Silma Löppetuf-
sen jälle tullemä Pilwin / nink fik Silmä sawa ted-

Dä näggemä / nink ne kumma teddä omma pistnu :
 Nink fik ma Suggu sawa temmä een hundama.
 Jan. Uw. 1/7. Sis saap temmä sundma Ellawid
 nink Kooljid.

128. Kunnas sis seddä Kohhut petäs ?
 Ilma Löppetussen / ehk wiimfel Päiwäl.

129. Kas sis se Ilm hukka lät / nink kuis tem
 mä peap hukka minnemä ?

Ga / temmä peap Tullen hukka minnemä.

2. Peetr. 3, 10. Issanda Päiw saap tullesma, kui War-
 ras ösel, kummal Taiwa sure Näggisemissaga sawa hukka
 minnemä, ent Elemendi sawa (surest) Pallawast ärräsul-
 lama, nink Ma, nink Teo kumma temmä sissen omma, saap
 ärräpallama.

130. Kunnas se sünnip ?

Seddä Päiwä ehk Tundi ei tijä keäke / ei ka
 Engli Taiwan / kui ennege Essä ütsindä. Matt.
 24/36.

Matt. 24, 42. Seperräst walwke, sest teije ei tijä mitte,
 kummal Tunnil teije Essand saap tullesma. 44. L. Se-
 perräst olge teije ka walmi, sest kummal Tunnil teije ei möt-
 le, sis saap se Innimisse Poig tullesma.

131. Kes se Sundja ehk Kohto-Moistja om
 sensinatsen Kohkun ?

JESUS KRISTUS / töttelik-toisine Jum-
 mal nink Janiminne.

Ap. Teg. 17, 31. Jummal om ütte Päiwä säädnu, kum-
 mal temmä seddä Ilma saap sundma õigussen, läbbi ütte
 Mihhe, kumman temmä om säädnu, nink peap kigille ette
 Usku, perräst seddä kui temmä teddä Kooljist om ülles är-
 rätanu.

132. Kumma es ne omma / kumbe peap suna nitama?

Kif Innimisse / ni ne / kumma sis weel ellawä / kui no / kumma omma ärräfolu.

2. Kor. 5, 10. Meid peap kif awwaldetama Kristusse Kohto Järje een, et eggäüttele tassotas, nida kui temmä Jhhun om tennu, olgo hä ehk kurri.

133. Mes sis Kristus Innimissist saap sundma / ehk mes se Kohto ette peap todama?

Kif Tekko / Sönnu nink Möttid / olgo hä ehk kurri.

Matt. 16, 27. Innimisse Poig saap tullesma omma Essä Nuwustussen omme Englidega, nink sis saap temmä eggäüttele tassoma temmä Lö perrä.

Matt. 12, 36. 37. Minna üttele teile, et Innimisse peawä Urwo andma Kohto Päiwäl eggäüttest tuhjätsst Sönnast, mes nemmä omma pajatanu. Sest ommist Sönnust saak sinna öigendetus, nink ommist Sönnust saak sinna ärräsunnitus.

1. Kor. 4, 5. ärge sundke middäke enne Aiga, senni kui Jssand tulley, kã ka saap selgeß teggemä, mes pimmedär om ärräpedetu, nink Söämide Nouwo awwaldama. Nink sis saap eggäüttele Jummalast Kittust sama.

134. Mes Luggu es sis se päle eggäüttele saap?

Kohhus moistetas nink toimetetas ka seddämaid ärrä / et no kumma omma hääd tennu (se om / omma Ustku Hä: Teggodega ülles näütneu) sawa iggaswetse Ello sisse minnemä; Ent ne / kumma omma kurja tennu / sawa iggawetse Tulle sisse minnemä.

Matt. 25, 41. 42. Sis saap temmä ka ütlemä neile, kum

ma kural Kael omma : Take ärrä minnust , teije ärräwan-
notu , se iggawetse Tulle sisse , kumb walmistetu om Kurra-
tille nink temmä Englile. Sest minna olle issone olnu , nink
teije ei olle mulle süwä andnu : Minna olle jannone olnu ,
nink teije ei olle minno jootnu. Minna olle wöras olnu ,
nink teije ei olle minno wasta wötnu. Minna olle allaste ol-
nu , nink teije ei olle minno katnu. Minna olle többine
nink Wangin olnu , nink teije ei olle tullu minno kaema.

135. Kui Kristus kük Ilma om ärrälunasta-
nu/ nida kui sinna ollet üttelnu/ kas sis kük
Jnnimisse önsak sawa?

Ei sa mitte. Ne sawa ütfindä önsak / kumma
Kristusse sisse uskwa / nink elläwä Ussu sisse Ötsani
kindmält jäwä. Mu/ kumma ei ussu/ omma jo sun-
nitu / sest nemmä ei ussu mitte Jummalala aino sündis-
nu Poja Nimme sisse. Jan. 3/ 16. 17. 18.

136. Mes se om : Kristusse sisse uskma?

Jssandat Kristust kige temmä Öigusse/ Ärräteen-
misse nink Häteggemistega wastawötma / neid sam-
mu latsekkun Lotussen hennele arwama/ ötse kui ol-
les Kristus minno Pattu tennu / nink se wasta jälle
temmä Öigus / Woimus / Ello / nink kük mes tem-
mälom / minno omma olles.

Jan. 1, 12. Mitto teddä wasta wöttiwa , neile and tem-
mä Woimust Jummalala Latfis sada , kumma temmä Nim-
me sisse uskwa.

Kal. 2, 19. 20. Minna olle läbbi Eädusse Eädusselle ä-
räkolu , et minna Jummalalle elläk. Minna olle Kristuse
sega Kristi päle podu : Ent minna ellä , ei siski ennämb min-
na , enge Kristus elläk minno sissen. Sest mes mi nna nüüd
ellä Lihhan , seddä ellä minna Jummalala Poja Ussun , kük
minno om armastanu , nink hendä essi minno eest ärräandnu.

Rom. 6, 6. 8. Meije tijäme seddä , et meije wanna Jnni-
miine

minne temmāga Kristi päle podu, et se patlik Jhho tühe
jāß lääß, et meije ennāmb Pattu ei orja. Ent kui meije
Kristussēga olleme ärräkoolnu, sis ussume, et meije ka tem-
māga same ellāmā.

2. Kor. 5, 21. Jummal om sebdā, kā üttestike Pattust
es tijā, meije eest Pattuß tennu, et meije saassem Jumma-
la õigussēß temmā sissen.

137. Kas sinna hennesest essi ommast Wäest
woit usku?

Minna tunnista / et minna ei woi mitte ommast
Melest ehk Wäest JEsusse Kristusse minno Jssan-
da sisse usku / ehk temmā mannu sada.

2. Kor. 3, 5. Meije ei kōlba hennesest essi middāke mõtle-
ma, kui hennest essi, enge meije Kōlbminne om Jummalast.

138. Kes sis sadap Usku sinno sisse?

Pühhä Waim.

2. Kor. 12, 3. Keäle ei woi JEsust Jssandap kutsu, kui
lābbi pühhä Waimo.

Kal. 4, 6. Gest et teije nüüd Latse ollete, sis om Jum-
mal omma Poja Waimo teije Sõamette lähhātānu, kā tām-
nitāp, Abba, Essā.

139. Kes se pühhä Waim om?

Temmā om se kolmas Rest Jummalikkun Olle-
missen / Jssäst ninē Pojast wäljāminnew.

140. Kunnan Paigan es pühhāst Waimust
oppetas Laste Oppussen?

Kristi-Ussu kolmandan Tükkin / kumb Pühhena
dāmissēst pajatap.

141. ütle mulle Kristi-Ussu kolmanda
Tükki Sõnnu.

Minna ussu Pühhä Waimo sisse / ütte
pühhä

pühhä Kristlikko Kerkut / Pühhide Os-
 laust / Pattu Andisandmist / Lihha üles-
 tösemist / nink ütte iggawest Ello. Amen.

142. Mes se om?

Minna ussu / et minna ei woi mitte ommast Me-
 lest ehk Wäest JESUSSE Kristusse minno Is-
 sanda sisse usku / ehk temmā mannu sada / enge püh-
 hä Waim om minno läbbi Armo-Oppusse kutsnu/
 omme Andidega walgustanu / õigen Ussun pühhān-
 dānu nink ülespiddānu / õtse nida kui temmā seddā
 Kogona Kristlikko Koggodust Ma pāal kutsub / kog-
 gup / walgustap / pühhāndāp nink JEsusse Kristus-
 se man peap õigen ainun Ussun. Kunnan Kristlik-
 kun Koggodussen temmā mulle nink kigille Ustille
 eggā Päiwā fik Pattu rikkalikkult andis annap / nink
 wiimsel Päiwāl minno nink fik Koolid saap üles
 ärrātāmā / nink mulle kibe Ustidega Kristusse sissen
 ütte iggawest Ello andma. Se om tõttelikkult tõisi.

143. Mes sinna neide Sõnnuga tunnistat
 Jummalast Pühhast Waimust?

Minna tunnista ütte Pühhä Waimo ollewat /
 Tä Essāst nink Pojast essiärrālik om / üttesuggutsest /
 Jummalikkust iggawetsest Ollemissest Issā nink Po-
 jaga.

Jan. 14, 16, 17. Minna tahha Essā pallelda nink tem-
 mā saap teile tõist Kõmustajat andma, et temmā iggawes-
 teije mannu jääs, Tõisidusse Waimo, kumba Ilm ei woi
 wastawõtta, sest temmā ei näe teddā mitte, nink ei tunne
 teddā ka mitte.

Matt. 28, 19. Minge nink tekke Jüngris fik Paggand,
 neid

neid risten se Issä, nink Poja, nink Pühhä Waimo Nimmet.

144. Kas sis pühhä Waim ka õige Jummal om?

Ja om. Gest (1.) kutsutas temmä õiges Jummalas pühhän Kirjan. (2.) Se om üts Jummalik Ammet nink Tõ / kui temmä meid pühhendäp. (3.) Meie ussume temmä sisse / nink meid ristitäs ka temmä Nimme päle.

Ap. Teg. 5, 3. 4. Melles Satanas sinno Sõand om täutnä, Pühhale Waimulle wõlssi? Sinna ei olle Inni mistille, enge Jummalalle wõlsnu.

1. Kor. 3, 16. Es teije tija, et teije Jummalala Kerk ollete, nink et Jummalala Waim teije sissen elläp?

Matt. 28, 19. Minge nink tekke Jüngriß kil Paggand, neid risten Jummalala se Issä, nink Poja, nink Pühhä Waimo Nimmet.

145. Mes pühhä Waim meile teep?

Temmä pühhendäp meid.

1. Kor. 6, 11. Teije ollete ärrämõstu, teije ollete pühhändetu, teije ollete õiges sanu, läbbi Issanda JEsusse Nimme, nink läbbi meije Jummalala Waimu.

146. Mink läbbi es Pühhä Waim meid pühhändäp?

Läbbi Jummalala Sõnna nink pühhä Saatraamente.

Jan. 17, 17. Pühhä Essä, pühhändä neid omma Tõten, Sinno Sõnna om se Tõifidus.

147. Kus Pühhä Waim seddä Pühhändä mist nakkap?

Pühhän Nistmissen / kumman meid ommist Patust puhtakmõstas / nink Jummalala Latsis jälle sunnitetäs.

Eweef. 5, 25. 26. **RRTSUS** om armastanu Roggo-
dust, nink om hendä essi se eest ärrä andnu, et temmä seddä
pühhandäß, pohhasten läbbi We-Wihtnisse Sönnan.

148. **Ruis Pühhä Waim Pühhandämist ed-
disi sadap?**

Läbbi Jummalä Sönnä Zuttusse / essi ärrälit-
kult läbbi pühhä Armo-Oppusse Kulutamisse / sest
läbbi sesamma Sönnä kutsu temmä (1.) min-
no Pimmedäst nink Pattust Jummalä pole / nink
temmä immetaolikko Walgusse sisse.

1. Tessal. 4, 7. Jummal ei olle meid mitte kutsnu Ro-
jusse sisse, enge Pühhandämissen.

1. Tessal. 2, 12. Teije peäte nida käämä, kui sünnis
Jummalä een, kää teid om kutsnu omma Rikkusse nink Au-
wustusse sisse.

1. Peet. 2, 9. Teije ollete se ärräwallitsetu Suggu, Kun-
ninglik Preestreis, pühhä Rahwas, Rahwas Dimman-
dusseß, et teije temmä Häteikko kulutasse, kää teid pimmedäst
om kutsnu omma immetaolikko Walgusse sisse.

2. **Walgustap temmä minno / et minna Ar-
mo Sönnä / nink mes mulle sesamma sissen ette kan-
netas / woi moista.**

Law. 2. 118, 27. **ISSAND** om **JUMMALÄ**, ke meid
walgustap.

Law. 2. 18, 28. Sinna walgustat minno Walgust, Is-
sand minno Jummal teep minno Pimmedust walgeß.

3. **Awwap temmä minno Söänd ülles / et
minna seddä Sönnä tötteß peä / Ussun seddä wastas
wötta / Ellun nink Surman se päle loda / ka latse-
likkun Sönnawötmissen se perrä ellä.**

Ap. Teg. 16, 14. ütš Jummalä pelglik Naine, Nim-
melt Lüdjä, ütš Purpuri Müjä Tuateri-Linast, kuuld ka;
selle awwas Issand Söänd, et temmä tähelle pand, mes
Paawlist üteldi.

4. **Rinnitapp temmä mulle (kui Nitsatiga)
Jummalala Urmo pühhan Oddango. Sõõm: Njan.**

Jan. 6, 54. 55. Ke minno Lihha sõõp, nink minno Werb
joop, sel om iggawenne Eho, nink minna sa tedda ülles
arratama wiimisel Päiwäl. Sesi minno Lihha om se õige
Sõõk, nink minno Werri om se õige Jook.

149. **Mist es sa voit tutta / et pühha Waim
sinno om pühhendanu?**

Kui minna ennamb Jummalast tunne / kui ma
enne olle teednu; Kui minna Ussun kängembaß / El-
lun waambaß / Palwussen ussinambaß / nink Wil-
litsussen kannatalikkumbaß olle sanu / kui ma enne
olle olnu.

Rom. 8, 9. Teije ei olle mitte Lihhan, enge Waimun, kui
ennege Jummalala Waim teije sissen elläp. Ent kel Kristus-
se Waimo ei olle, se ei olle mitte temmä perrält.

Rom. 8, 13. 14. 15. 16. Kui teije Lihha perrä elläte, sis
sade arrakoolma, ent kui teije läbbi Waimo Lihha Tekko
koletade, sis sade ellämä. Sest kumbe Jummalala Wai-
must aetas, ne omma Jummalala Latse: Sest teije ei olle
mitte Sullasusse Waimo sanu, jälle peljätä, enge teije ol-
lete Latseusse Waimo sanu, kumman meije heikame, Abba,
Essä. Sesamma Waim annap ka Tunnistust meije Wai-
mulle, et meije Jummalala Latse olleme.

I. Jan. 3, 24. Ke temmä Käsku peäp, se jääp temmä
fisse, nink temmä se fisse. Nink sest tunneme, et temmä meije
fisse jääp, sest Waimust, kumba temmä meile om andnu.

150. **Es sis sinna peä! Jummalat pühha
Waimo nink pühhandamisse Ande per-
räst pallemä?**

Ja / minna peä.

Luk. 11, 13. Kui teije, kumma kurja ollete, tunnete häid
Andid anda ommille Latstile, paljo ennambeste saap taitwa-
ne

ne Essä Pühhä Waino andma neile, kumma teddä pallewa.

151. Kuis sinna sis sepe räst pallet?

Lam. L. 51, 12. 13. 14. Lo minno sisse, Jummal, ütte Pohhast Soänd, nink anna mulle ütte wastset kindmät Waino ärräheitko minno mitte sinno Walgest ärrä, nink omma pühhä Waino ärräwötko minnust mitte ärrä. Rõmu-
sta minno jälle omma õnsussega, nink se rõmulik Wain pid-
dägo minno ülles.

Lam. L. 143, 20. Issand, oppeta minno teggemä sinno Hä-Mele perrä, sest sinna ollet minno Jummal, sinno hä Wain saatto minno tassatse Te päle.

152. Kas sis pühhä Wain sinno ütfindä pühhändäp?

Ei mitte minno ütfindä / enge temmä kutsup sed-
dä koggona kristlikko Koggodust / ehk kii Kristi-
In-
nimissi Ma pääl; neidsammu koggup / walgustap /
pühhändäp temmä / nink peäp neid JESUSSE
Kristusse man õigen ainun Ussun.

153. Kuis neid / kumma nidade omma kutsu-
tu nink pühhändetu muudo kutsutas?

Kristlikkuf Kerkuf / ehk Issanda Kristusse Kog-
godussef.

154. Kas sis nesinatse kutsutu Pühhändetu
ilma Pattuta omma?

Kui meije ütleme / et meil ei olle Pattu / sis pettä-
me hendä essi ärrä / nink Tõttet ei olle mitte meije
sissen. 1. Jan. 1/8. Meije essime (parrako Juma-
mal!) kii paljo. Gal. 3/2.

155. Es sis neide Pattu neile andifanta?

Pattu Kabhetsajille nink Usslikkuile Wattatsille
antaf

antas neide Pattu eggä Päivä nink rikkalikkult/ ehk
tätwest / Kristusse perräst andis.

I. Jan. 1/9. Kui meije omme Pattu üllestunnistame, sis
om temmä ussutaw nink õige, et temmä meile Pattu andis
annap, nink pohhastap meid kigeš üllekohtust.

Ezek. 33, 12. 16. Kui üts Jummalalla Ballato waas saap,
sis ei peä temmäl sest middäke wikka ollema, et temmä om
Jummalalla Ballato olnu, nink kii temmä Pattu, mes tem-
mä om tennu, ei peä mitte mälletetämä.

156. Kas meije ka woime omma Tõga-Pattu-
Andisandmist henneselle sata / ehk ärrä-
tenida?

Ei woi mitte; sest Jummalalla õigus tullep läbbi
Ussu **JESUSSE KRISTUSSE** sisse/ kike
mannu nink kike päle / kumma uskwa. Nink meije
same ilma Ärrä-õriamisseta õigesh / Jummalalla Ärr-
must / läbbi se Ärrälunastamisse / kumb Kristusse
JEsusse läbbi om sundinu. Rom. 3/ 22. 24.

257. Kas woima ka Umbusklikko / kumma
hendä Pattust ei kånä/enge õrse nimmien neide
sissen elläwä/hendä Pattu Andisandmis-
sest rõmustada?

Ei woi mitte / enge Jummalalla Wihha jääp neide
päle. Jan. 3/ 36.

158. Mes Abbi es mul sest om / et mul Pattu
Andisandmist om / wai ei olle/ kui minno Käf-
si ennege muido hästekäüp?

Wäega pallo; sest se Sund tullep kummal kii
kumma Häidu sissen omma / sawa Kristusse Hääd
kuulma / nink kumma Hääd omma tennu / ne sawa
(omma

(omma Jbhoga) ette tullemä Ello üllestössemis
 seß / kumma Kurja omma tennu (nink ei olle sitti
 Pattu Andisandmist sanu) Sundusse üllestössemisseß.
 Jan. 5 / 28. 29.

159. Kohhes ne sawa / kumma Ellus
 üllestoufwa ?

Memmä sawa iggawetse Ello sisse / sinnä Tairwatte /
 kun Nõmu wijsalt nink armas Olleminne om
 Jummalahääl Käel iggawetseß Ujaf. Tatw. L. 16 / II.

160. Kohhes sis no sawa / kumma Sundusseß
 ülles toufwa ?

Memmä läwä Põrgutte nink iggawetse Wallo
 sisse / KKRZSUSSSE Kohto-Moistmisse perrä :
 Tafe ärrä minnust / teije ärräwannotu / se iggawetse
 Tulle sisse / kumb walmistetu om Kurratille nink
 temmä Englile. Matt. 25 / 41.

161. Es sis Heng üttelisse Jbhoga ärrä-
 kole ?

Ei kole mitte.

Matt. 10, 28. ärge peljäko mitte neid , kumma Jhho
 ärrätapwa , ent ei woi Henge mitte tappa. Ent peljäke
 paljo ennämbäste seddä , te Jhho nink Henge woip ärräit-
 tu Põrgun.

Matt. 10, 28. Miina olle Abrahami Jummal , nink
 Isaki Jummal , nink Jakobi Jummal. Jummal ei olle
 mitte Kooljide , enge Elläwide Jummal.

162. Kohhes sis Heng lät / kui temmä Jh-
 hust ärrälahkup ?

Mi pea kui Heng Jhust ärrälahkup / sis wijs
 temmä Kohto ette / nink seddä mödä / kui temmä siin
 Ellun om tennu / lät temmä Tairwatte ehk Põrgutte:
 Heebr:

Heebr. 9, 27. Tunimissile om säet ütstörd ärräkoolda, ent perräst seddä Kohhus.

Luk. 13, 43. Jesus üttel Kõõwli wasta: Tõttelikkult minna üttele sulle, täambä saat sinna minnoga Paradisiin ollema.

Luk. 16, 22. 23. Ent johto, et se Sant ärräkoli, nink kanneti Englif Abrahammi üska. Ent se Nikkas koli ka ärrä, nink matteti mahha. Kui temmä nüüd Põrgun nink Wallun õlli, sis tõst temmä omme Silmi ülles, nink näggi Abrahammi kawwest nink Laadsarust temmä üsjän.

Wilip. 1, 23. Mul om Himmo ärräpästetus sada, nink KRISTUSSE man olla.

Jan. Aw. 14, 13. õnsa omma ne Koolja, kumma Issand dan ärräkoolwa, sest Njast Tõõst, Waim ütlep, et nemmä hengäwä ommast Tõõst; Sest neide Teo läwä neide perrä.

163. Kas sinna ka ussut sesinatse Lihha üllestõssemist / ehk et sinno Jhho saap jälle üllestõusma Nulla siffest?

Ja / minna ussu nink tijä omma Lunastajat elläwät / nink temmä saap minno perräst Nulla siffest üllestõssemist / nink minna sa sesinatse omma Mahhaga üllestõmmatus / nink sa omman Lihhan Jummalat näggemä; seddäsamma sa minna hennele näggemä / nink minno Silmä sawa teddä paimendama / nink ei mitte wõras. Hiob. 19 / 25. 26. 27.

164. Märäst Pohja es sul om / seddä usku? Jumjala selge Sõma.

1. Kor. 15, 53. Sesinane Hukkaminnew peäp henne päle tõmbma seddä, mes hukka ei lä, nink sesinane Surmilik peäp päle tõmbma seddä, mes ei kole.

Wilip. 3, 20. 21. Meije (Koddo) Olleminne om Taiwan, kummast meije ka odame õnnisteggijät Issandat JESUS KRISTUS: ka meije allandikko Jhho saap ärrämuutma, et se temmä ärräselletetu Jhho arwolissep saap,

saap, se Wäe perrä, kummaga temmä kif woip henne alla heitä.

165. Ent se om jo ni nättä / et seddä keäke es wois usku / et se Jhho / kumb jo Tuhhas nink Tolmus om maddanu / peäs jälle elläwäs sama?

Jummala man woip kif Ussi sündidä. Kui temmä om woinu Nullast Innimist lurtwa / kui teddä weel üssike es olle olleman / sis om temmä Wäel ülli hõlpse / selle ärrämaddanu Jhhole Ello jälle anda. Nida näeme ka jo eggä Ujastaja nisuggust üllesär rätämist Rohhust / Terräst nink Lillikuist.

166. Kuis hendä Risti Inniminne õigede wiimse Päiwä nink Kohto wasta peap walmistama?

Eggapäiwäitse Pattust-Käänmissäga.

2. Peetr. 3, 11. 12. Kui nüüd se kif peap hukkaminnemä, määräitse es teije sis peäte ollema pühhan Käügin nink Jummalaga peljussen, et teije odate nink rühhite Issanda Tullemisse Päiwä päle, kummal Tawä Tullest sawa hukkaminnemä, nink Elemendi surest Pallawast ärräsullama.

167. Mes om ütte Pattust-Käänjä Innimisse kige üllemb Tõ?

üts Usselik Palwusse piddäminne.

168. Mes se om / Palwust piddämä?

Jummalaga kõnnelema / nink temmält seddä / mes meile waja om / KRISTUSSE perräst pallema / kindmä Lotussäga / et temmä meid saap kuulma; teddä ka kige Häteggemisse eest tännämä.

Law. 2. 19, 25. Lasse omma Meleperräst olla minno Su Kõnnet, nink minno Süddäme Pajatust henne een, Issand, minno Abbi nink minno Lunastaja.

169. Miksi päle es meije Palwe peap ollema pohjandetu nint kelle perrast es meije peame pallema?

Meije Palwe peap ollema pohjandetu Kristusse falli Arrateenmissse päle/temmä perrast peame pallema mes meile maja om.

Jan. 16, 3. Töttelikkult, töttelikkult minna üttele teile: Mes teije eäle Essast sade pallema minno Dimmel, seddä saap temmä teile andma.

Jan. 14, 13. 14. Mes teije eäle sade pallema minno Dimmel, seddä tahha minna tettä, et Essä saap auwustetus Pojan. Kui teije middäke sade pallema minno Dimmel, seddä tahha minna tettä.

170. Mes sis om üts usklik Palwus?

Kui minna töisitsen Pattust-Käänmissen Jummalast Kristusse perrast middäke palle / nint ei mötle mitte katsite / et Jummal saap armolikkult Kristusse perrast minno Palwust kuulma.

I. Jan. 5, 14. 15. Se om se Julgus, mes meil temmä wasta om, et kui meije middäke temmä Mele perrast palleme, sis kulep temmä meid. Nint kui meije tijame, et temmä meid kulep, mes meije eäle palleme, sis tijame, et meil neid Palwid om, mes meije temmäst omma palleluu.

171. Kas sis ka umbusklikko Innimisse Palwust kuuldas / ke hendä ommist Pattust ei känä?

Ei kuulda mitte.

Jan. 9, 31. Meije tijame, et Jummal Pattatsid (Kamma hendä Pattust ei känä) ei kule, enge ka Jummal pelglik om, nint temmä Tahtmist teep, seddä kulep temmä.

172. Mes peap Innimist ajama ussinaste Palwust piddämä?

Kolm Tükki peäwä teddä Palwusselle ajama
(1.) Jummalä Kästminne.

Law. 2. 50, 15. Heika minno Appi Häddä sissen, sis tah-
ha minna sinno ärräpasta, nink sinna peät minno kitta.

Luk. 23, 36. Sis walwke nüüd, nink pallege eggäl Ujal,
et teije ausaß saisse, se kige eest ärräpaggema, mes saap tul-
lema, nink saisma Junimesse Poja een.

(2.) Junimisse omma Häddä nink Tarwistus.

(3.) Se suur Tullu/ mes tälle henneselle sest saap.

Matt. 7, 7. Pallege, sis saap teile antus, okke sis teije
sadeloidma, kopputage, sis saap teile ülles amwatus.

173. Kuis meid Kristus oppetanu pallema?
Meije Jssä / ke sinna ollet Taiwan.

174. Mes se om?

Jummal tahhap meid sega hälitseä / et meije
peäme ußema / teddä meije armsat Essä ollewat / nink
meid temmä öige Latzi / et meije julgest nink kige Lo-
tussega teddä peäme pallema / nida kui arma Latse
omma armsat Essä pallewa.

175. Reddäs meije peäme kummardama?

Ei mitte kolu Pühhi / ehl muid Wäär. Jumma-
lid / enge meije Jssä Taiwan.

Matt. 4, 10. Sinna peät Jummalat omma Jssandat
kummardama, nink teddä ütfindä orjama.

176. Melles sinna Jummalat Jssä
kutsut?

Seperräst / et minna Kristussen Jummalä Laß
olle / läbbi Ußu.

Jan. 1, 12. Mitto teddä wasta wöttiwa, neile and tem-
mä Woinust Jummalä Latzi sada, kumma temmä Num-
me sisse ußwa.

Mink

177. Mint perräst es meije ütleme / Meije nint
ei ütle mitte / Minno Jssä ?

Seperräst / et meije ei peä mitte ütfindä henne eest
enge ka kike Kristi: Innimiste / ja ka omme Wainlast
eest / Jummalat pallesma.

I. Tim. 2, 1. Sis mannitse minna nüüd, fige eesmält
tetta Pallemissi, Palwussid, Genpalwid nint Tännämisse,
kike Innimiste eest, Kunningide eest, nint kike eest, kumma
üllembä omma, et meije rahholikko nint waiki Ello woime
piddädä, figen Jummalat: peljussen nint Ausussen.

178. Melles sinna ütlet / Jssä / ke sinna ollet
Taiwan; es sis Jummal ka olle
Ma pääl?

Ja töttelikult om Jummal ka Ma pääl / lähhün
figille neile / kumma teddä tööst Melest appiheikwa.
Ent kui minna teddä kutsu Jssä Taiwan / sis alga-
ta minna sega omma Meelde temmä figewäggewät
Wäffe / Aluwustust nint Manollemist ülle fige /
kumma per rä temmä kif jowwap nint suttap / fige
ülle om nint kif täüdäp. Sest nüüd et temmä minno
Jssä / nint nisuggune wäkkew Jssä om / sis woip
temmä mulle ka anda / mes minna pallesma.

179. ütle mulle sis nüüd se pühhä Palwusse
eddimäst Palwet.

Pühhändetus sago sinno Nimmi.

180. Mes se om?

Jummalat Nimmi om kül hennesest essi pühhä /
ent meije pallesma sesinatsen Palwen / et temmä ka
meije man pühhäß saß.

181. Kuis se sūnnip?

Kui Jummalä Sōnna selgede ninf puhtaste oppetas / ninf meije ka pūhhälikkult / kui Jummalä Latse / se perrā ellame / seddā arowita meid / armas Essā Taiwan. Ent keā tōisite oppetap ninf ellāp / kui Jummalä Sōnna oppetap / se ei pūhhendā mitte meije seān Jummalä Nimme. Se eest hoija meid / armas taiwane Issā.

182. Mes sinna nūūd pallet sensinatzen eddi-
mätzen Palwen?

Armas taiwane Issā / arowita / et sinno Sōnna selgede ninf puhtaste oppetetas / ninf et ka meije pūhhälikkult kui Jummalä Latse se perrā ellāme ; Hoija meid Wōls: Oppusse eest / kaidsa kige Pahhandusa se wasta / kånā henne pole kif Essid ninf Jummalid. Nāūdā hendā illes kige meije Hāddā sissen / kui üt-te wāggewāt ninf armolikko Essā / nida kui sinno Nimmi om. Wallitse meid / et meije kige omma Tōga ei otsi meije omma Auwo ninf Kaswu / enge sinno Auwo / ninf se päle kif säeme.

183. ütle mulle tōist Palwet.

Sinno Rikkus tulgo.

184. Mes se om?

Jummalä Rikkus tullep kıl ilma meije Palweta temmāst essi / ent meije palleme sensinatzen Palwen / et se ka meije mannu tullep.

185. Kuis se sūnnip?

Kui se taiwane Issā meije omma pūhhā Waimo annap / et meije temmā pūhhā Sōnna / läbbi temmā Armo /

Armo / ussume / ninf jummalikfult elláme siin ajalik-
fult ninf sääl iggarves.

186. Mitmasuggune es Jummalä Rikkus
om ?

Kolmesuggune : (1.) Wäe = Rikkus / kumb sel
Jssandal om ülle kige Eodu = Ussa. (2.) Armo, Rik-
kus / kumb om Ustjide sissen. (3.) Nurustusse
Rikkus / kumb neile / kumma Otsani elläwä Ussu sisse
kindmält jäwä / iggäwätsen Ellun om walmistetü.

187. Märást Rikkust es sinna siin moistat ?

Armo ninf Nurustusse Rikkust / kumb om / et
KIKKUS se ISSAND / perrást seddä kui
temmä meid Kurrati Wäest ninf Rikkustest om är-
räpästnu / meije Söämü omma pühhä Waimoga
wallitsep / et meije temmä Söanna ussume / jumma-
likfult elláme ninf iggarves önsap same.

Kol. I, 13. Jummal om meid Pimmedusse Woimustest
ärpästnu, ninf umbre istotanu omma arma Poja Rikkusse
sisse.

188. Kuis sesinane Rikkus meile tullep ?

Jummalä Rikkus ei tulle mitte wäljaspidditse
Tähhele pannemissega / enge om Ustjide sissen / ninf
säetas neide sisse ülles / läbbi Jummalä Söanna ninf
pühhä Saakramente.

Luk. 17, 20. 21. Jummalä Rikkus ei tulle mitte wäl-
jaspidditse Tähhele pannemissega, ei üteldä ka, nätsse siin,
ehk nätsse sääl om se, sest nätsse, Jummalä Rikkus om sissen
pidi teije sissen.

189. Sis ei olle Jummalä Rikkus mitte Umb-
ustjide ninf Jummalä-wallatuide sissen ?

Ei olle mitte. Umbussu Easte sissen tallitap kura

ri Waim omma Tööd ; Erwees. 2 / 2. Dat wals
litsep neide sissen / kummale nemmä sönnawötlifko
omma temmä Himmun / Surmaß. Rom. 6 / 12, 16.

Rom. 8, 9. Kel KRISTUSSE Waimo ei olle, se ei
olle mitte temmä perrält.

Kal. 5, 19, 20, 21. Lihha Teo omma awwalifko, kum-
ma omma, Abbi-Ello rikminne, Portminne, Nojus, Tura-
kus, Wäär-Jummala palleminne, Nöidminne, Wain, Riid,
Wihhastelleminne, Wihha, Törra, Tulli! Kawwal-Dypp-
taminne, Kaddeus, Nöowminne, Lija-Tominne, Liig-Sö-
minne, ninf mes nisuggust ennämb om, kumbe minna tei-
le enne üttele, nida kui minna ka enne olle üttele, et kumma
nisuggust teggewä, ne ei sa Jummala Rikkust mitte perrän-
dämä.

190. Mes sinna sis nüüd sensinat sen töisent
Palwen pallet?

Armas taiwane Jssä / ke sinna KRISTUSSE
iggawätseß Kunningaß ollet töstnu / säe ülles omma
Armo Rikkust / minno ninf kike Jannimiste Henge
sisse. Anna meile omma pühhä Waimo / ke meid
woiß wallitseda / et meije sinno Söuna / läbbi sinno
Armo / ussume ninf jummalifkust elläme / sin ajas
liffkust ninf saät iggawäß. Hoija omma Kerkut
puhtan Oppussen ninf pühhän Ellun / kaidsa fik
temmä Lu-Liikmissi fige se Jilma ninf Kurrati Kur-
jusse wasta. Häetä ärrä Kurrati Rikkust / fige
temmä Abbi-Meeste Kõrgusse ninf Kinnitussega /
sin Armo-Ujal läbbi omma Söuna / ninf wimäte
läbbi se awwalifko Tullemissi Kohtulle.

191. Utle mulle kolmandat Palwet.

Sinno Tahtminne sündko / kui Tai-
wan / nida ka Ma pääl.

192. Mes se om?

Jummala hä armolik Tahhtminne sünnip kül ilma meije Paltweta / ent meije pallemme sensinatzen Paltwen / et temmä ka meije man sünnis.

193. Kuis se sünnip?

Kui Jummal kii kurja Noutwo nink Tahhtmist ärrähäetäp / nink kelap ärrä seddä / mes meid ei tahha laske Jummala Nimme pühhäändädä / nink temmä Nikkust tulla / kui om Kurrati / se Ilma nink meije Eihha Tahhtminne; enge finnitäp nink peäp meid fangede omman Sönnan nink Ussun meije Otsani; se om temmä armolinne nink hä Tahhtminne.

194. Mes om Jummala Tahhtminne?

Kii mes temmä tahhap / et meije peäme teggemä / kui se / et meije hendä peäme Pattust käändmä / öige de uskma / pühhälikkult ellämä / kannatalikkult kannatama / nink nidade Issanda KRISTUSSE Jälgi sisse astma.

2. Pietr. 3, 9. Jummal ei tahha mitte, et ütse peäp ärräkadduma, enge et kii Pattust käänsse.

Jan. 6, 40. Se om temmä Tahhtminne, kää minno om lähätänu, et eggäl üttel, kää Poiga näep, nink ussup temmä sisse, peäp ollema iggawenne Ello.

1. Tessal, 4, 3. 4. 5. Se om Jummala Tahhtminne, teije Pühhäändäminne, et teije tagganate Portust, nink et eggäüts teist tijäs omma Jhho piddädä Pühhäändämisen nink Uuwun; ei mitte Himmo Kannatämisen, nida kui Paggana, kumma Jummalat ei tunne.

1. Peetr. 2, 21. Se päle ollete kutsutu, et ka Kristus meije eest om kannatänu, nink meile Genfirja jätänu, et teije temmä Jälgi perrä peäte käämä.

195. Kuis Jummalä Tahminne Taiwan
Sunnip?

Pühhä Engli nink Arrawallitu Taiwan teggerwä
seddä ennege/ mes Jummalä Mele perräst om/ei ti-
jä üttestike Pattust/armastawa Egen Assian Jumma-
lä Wallitsust/nink kitwä teddä seperräst allasi.

196. Mes sinna sen Kolmanden Palwen
pallet?

Armas taiwane Jssä/kelä nink häetä ärrä kif Fur-
ja Douwo nink Tahmist/Kumma ei tahha mitte las-
ke sinno Nimme pühhendädä / nink sinno Rikust
tulla. Anna meile Armo/ et meije sinno pühhä
Tahmist ikkes tunneme / seddäsamma haäl Melel
nink sönnawötlikkult täüdämel nink sinno Tahmisse
perrä kif kannatalikkult kannatame / mes sinno issä-
lik Kässi meije päle wöttap panna.

197. ütle mulle neljändät Palwet?

Meije eggä-päiwälikko Leibä anna meile
täänbä.

198. Mes se om?

Jummal annap eggä-päiwälikko Leibä ka käl / il-
ma meije Palweta / kigile kurjele Sunnimestille; ent
meije palleme sensinatsen Palwen / et temmä meid
tahhaß seddä laske tutta / nink Tennoga meije päi-
wälikko Leibä wasta wötta.

199. Mes se om päiwälinne Leib?

Kif mes Jhho Toitusselle nink üllespidämässelle
tarwis om/ kui Soök/ Jook/ Keiwa/ Kängitse/ Ho-
ne nink Maja/ Pöld / Töpra/ Kahha / Hä wagga
Abbi

Abbi-Kaas/ wa Latse/ wagga Berre/ wa nin^k ussuta²
wa üllemba / hä Wallitsus/ hä Gilm / Rahho/ Ter-
müs / Karristus / Uuro/ hä Söbra/ ussutawa Kül-
lässe / nin^k muido nisuggust.

200. Melles meije Jummalast päiwälikko
Leibä palleme?

üttes² Tunnistamisse² (1.) et meije läbbi Kurrati
Kunsti nin^k Noidusse (2.) läbbi mu patlikko Nour-
wo / omma Pä- toitust ei otsi (3.) et meije ka ei peä
ommale Wirfusselle nin^k Töle/ enge Jummalä
önnistamisse päle kif arwama. (4.) Et meije kind-
mäste peäme us²ma / et meilt seddä / mes Jummal
meile tahhap anda / ütseite Kurrat eh^k Noid ei woi
äräwötta.

Law. L. 145, 15. Kif Silmä lootwa sinno päle, nin^k sin-
na annat neile neide Söki ommal Ajal.

Law. L. 127, 2. Se om ilmafiata, et teije warra ülles
tössete, nin^k perräst kawwa üllewän istote, nin^k söde omma
Leibä Murrega, sest ommille Söbrule annap temmä seddä
maten.

Gal. Sön. 10. 22. Issanda önnistus teep rikkas ilma
Waiwata.

201. Melles meije nida ütleme: anna meile
täambä meije päiwälikko Leibä?

Sega algatetas meije Meelde / et meije peäme
weitsiga rahhul ollema / nin^k ei peä mitte suurt
Hääd tagga o²ma / ei ka Umbussun töise Hommun-
go eest murretama.

Luk. 12, 25. Rajege nin^k hoidke hendä Ahnusse eest, sest
teake ei ellä sest, et temmal paljo Hääd om.

Heebr. 13, 5. Käuf olgo Ahnusseta, nin^k olge rahhul
sega, mes teil om, sest temmä om üttelnu: Minna ei tahha

finno mitte ülle Kae heitä, ei ka finno mahha jättä.

Matt. 6, 34. ärge murreta ko mitte homnetse Päiwä eest, sest se hommogunne Päiw saap henne eest murretema. **S** om kül, et eggäl Päiwäl omma Wigga om.

202. ütle mulle wijendet Palwet.

Anna meile andis meise Süda/ nida kui meise andis anname ommille Süüdleisille.

203. Mes se om?

Meie palleme sensinatsen Palwen / et Issä Päiwan es tahhas mitte meise Pattu päle kaeda / ei ka neide perräst meise Pallemist meile keeldä / sest meise ei olle mitte se wäart / mes meise palleme / ei olle ka seddä mitte ärrätenu / enge temmä tahhas meile kiffelgest Armust anda / sest meise teme eggä Päiwä paljo Pattu / nin k tenime selget Nuhtlust. **S**is tahhas me meise ka kül jälle Süüdamest andis anda / nin k hää Melel hääd tettä neile / kumma meise wasta patwa.

204. Mes sinna sin moistat läbbi se Sü?

Kif meise Perrist nin k Eggo Pattu / sesamma ajalikko nin k iggawätse Nuhtlussega.

205. Kes sis meise Süüdlänne om?

Se Inniminne / ka meise wasta om Pattu eh k Kurja tennu. Matt. 18/ 23. 35.

206. Es meise sis woi Jummalast Pattu-Andisandmist sada / kui meise ommale Lähembälle / ka meile om Kurja tennu / andis ei anna?

KRISTUSE selge Sõnna omma: Kui teije

teije Innimistille neide Essitust andis annate / sis
 saap ka teije tairwane Essä teile andis andma; Ent
 kui teije Innimistille neide Essitust andis ei anna / sis
 ei sa ka teije Essä teije Essitust mitte andis andma.
 Matt. 6 / 14. 15.

207. Mes sinna sis pallet sensinatzen
 wijenden Palwen?

Armas tairwane Issä/minna tunnista ülles sinno
 een omme Pattu / kumba minna eggä päiwä / Möt-
 te / Sönnu nink Eggodega / teden nink teedmättä
 te. Minna tijä ka / et nesinatse Pattu kif hääd min-
 nust ärräkäänwä; Ent minna palle sinno / anna
 mulle andis minno Pattu KXJSEUSE per-
 räst / nink temmä (ei mitte minno) Ärrä, Orjamis-
 se perräst. Anna mulle Armust / mes minna olle
 palleluu / nink mes mulle Jhho nink Henge polest
 tarwis om. Lääbi sinno Armo tahha minna ka Süd-
 dämeest hääl Melel andis anda / nink hääd tettä neile /
 kumma minno wasta omma patnu. Sinna JS
 SAND / ke sinna Tahtmist ollet andnu / anna ka
 Tähtmist.

208. ütle mulle kuwendat Palwet?
 Nink ärräsaatko meid mitte Riisatusse
 sisse.

209. Mes se om?

Jummal ei tiusa käl keddäke / ent meije palleme
 sensinatzen Palwen / et meid Jummal tahhaß hoita
 nink ülles piddädä / et meid Kurrat / Jlm nink meis-
 ie Lihha ärrä ei pettä / ei ka hukkota / Umbussu / Kat-
 te-Mötte nink mu sure Häü nink Pattu sisse / nink
 ehf

ehk meid jega peäb kiusatama / et meije siski woiffime
 ärräwäardä / nink Woimust sada.

210. Mes se om Kiusaminne?

Kiusaminne om üts Ärräkaeminne / mes meije sa,
 me teggemä / ehk kuis meije hendä tahhame piddädä.

211. Mittofuggune es se Kiusaminne om?

Kattesuggune. üts om Jummalast Hä pole /
 kumma läbbi meije Ust ärräkaetas.

5. Mos. K. 8, 2. 3. Issand sinno Jummal om sinno wed:
 dānu neid nellikümmeend Ujastaiga Lanen, et temmä sinno
 allandab nink kiusab, et teedä saab, mes sinno Söame sissen
 olnes, kas sinna temmä Käsku saab piddämä, wai es saab.
 Temmä alland sinno, nink last sinno issoneda, nink sööt sin:
 no Mannaga, mes sinna nink sinno Wannamba eäle ei olle
 tundnu, et temmä sulle tedä annab, et Innimine Leitwäst
 ütfindä ei ellä, enge et Inniminne elläp figest sest, mes JS:
 SMU Suust wäljä lat.

Eoine Kurja pole; Kui Kurrat läbbi sissenpid:
 ditse Sisseandmisse / Jlm Kurja Eenpalge ehk Pah:
 handamissega / Hälitsemisse ehk Ahwärdämissega /
 meije Lihha nink Werri / läbbi sissenpidditse Kur:
 ja Himmo / Innimist Pattu sisse hukkotap nink kih:
 hotap.

212. Mes sinna sen kuendan Palwen paller?

Armastairwane Jssä / sinna näet / kuitao Kurrat /
 Jlm nink meije Lihha nink Werri meid mitmasug:
 gutfel Kombel Pattu sisse hukkotap nink kihhotap / et
 ka nesinatse Wainlasse wäega wirga meije päle om:
 ma / kui sinno Arm meid ei hoija. Oh! ärräwötto
 mitte meije Pattu perräst omma Armo meist ärräl
 enge hoija meid / et Kurrat / Jlm nink meije Lihha
 meid

meid ärrä ei pettä / ei ka hukkota Umbussu / Kätte
 Mötte/nink mu sure Häu nink Vattu sisse / enge ehk
 meid kül jaga peäsk. Kuusatama / et meije siski ikkes
 woiffime ärräwäädä / nink Woimust sada.

213. üttele mulle säitsmet Palwet?
 Enge päästä meid ärrä Kurjast.

214. Mes se om?

Meije palleme sensinatzen Palwen / kui üttele puha
 huga / et meid Jssä Taiwan kigesuggutsest Jhho-
 nink Henge / Hä-nink Uuro Kurjast tahhaß ärrä-
 päästä / nink wimate / kui meije Tunnikenne tullep / üt-
 te õnsat Otja anda / nink Armoga sestinatsest Häd-
 dä: Orrust henne mannu Taiwate wotta. Amen.

215. Kumb es se kige suremb Kurri
 om?

Pat. Sepäle tullep perräst Jummalalla wallatui-
 le Nuhtlusseß / ent Ustlikkuile Puhastamisseß / kii
 mu Kurri / mes Jhulle / Häle nink Uurulle Kah-
 jo teep.

216. Kunnas meid täwweste kigest Kurjast
 ärräpäästetäs?

Sis / kui meije Ussun Kristusse sisse õnsaste ärrä-
 koleme.

2. Tim. 4, 18. Jssand saap minno ärräpäästmä kigest Kur-
 jast Dööst, nink üllespidämä ommale taiwalissele Nirkus-
 selle. Lemmäle olgo Uuro iggawest iggawetseß Ujaß. Amen.

216. Mes sinna sen säitsmen Palwen pallet?
 Armas Jssä Taiwan / päästä meid ärrä kigest Jh-
 ho-nink Henge / Hä nink Uuro Kurjast / nink wia-
 mäte / kui meije Tunnikenne tullep / sis anna meile
 õnsat

õnsat Otsa/nink wõtta meid sest Häddä=Orrust hen-
ne mannu Taiwatte.

218. üttele mulle pühhä Issä meije Otsa-
Sõnnu?

Sest sinno perrält om Kunning-Rik-
kus / nink Wäggi / nink Auwustus igga-
wätsel Ajal. **UMEN.**

219. Mes meile ne Otsa-Sõnna tedä andwa?

Neid Pohje / kumma meije Ustü ülles säädwä/
nink meid kindmäs teggewä / et meije Palwe Jum-
malast om kuultu.

229. Kumma es sis nesamma Pohja omma?

1. Sinno perrält (o taiwane Issä) om Kun-
ning-Rikkus. Se om: Meije olleme sinno Kun-
ning-Rikkusse Rahwas/kumbe sinna ollet lonu/ kal-
lide saatnu nink pühhäändänu / neidsammu saat sin-
na / meije Issä / kui ommi Latsi nink Perrändä-
jid: Meije Issand nink Kuningas / kui omme
Allambid / armolikkult arwitama.

2. Sinno (o taiwane Issä) om Wäggi.
Sinna wallitset ülle kige; sinno Käen saisap Wäg-
gi nink Woimus / sinno Käen om se / sinna woit/
nink / sest et sinna Issä ollet / sis saat sinna fik and-
ma / andis andma nink ärräwõtma / mes nink nida
kui meije palleme.

3. Nink Auwustus iggawätsel Ajal?

Sinno perrält saap ollema Rikkus nink Auw ig-
gawes / kui sinna meid kulet. Sinna saat sis om-
ma

na Armo sureß teggemä / ninf hendä tödste kui mei-
e Essä üllestunnistama.

4. AMEN.

221. Mes om Amen.

Et minna peä kindmä ollema / et nisuggutse Pal-
we omma Issäl Tairwan wastawõtlikko ninf kuultu/
sest temmä om meid essi kasknu nidade pallelda / ninf
tootanu meid kuulda. Amen/ Amen/se om : Ja/
ja / nida peap sündimä.

222. Kustas meije woime kindmä olla/et mei-
je Palwe Jummalal wastawõtlik om/ninf
et temmä seddä kulep?

Sest et temmä (1.) om kasknu meid pallelda.
(2.) Tootanu meid kuulda.

Law. L. 27, 8. Minno Süddä pannep sulle ette sinno
Sonna : Teije peate minno Palget ohma ; Seperräst otfi
minna ka, Issand, sinno Palget.

Law. L. 50, 15. Heika minno Appi Häddä fissen, sis tah-
ha minna sinno ärrapasta, ninf sinna peat minno kitmä.

Jan. 16, 13. Töttelikkult, töttelikkult minna ütse teile :
Mes teije Essäst eäle sade pallema minno Nimmel, seddä
saap temmä teile andma.

223. Kas sis Jummal ikkes meije Palwet
kulep ?

Ja ikkes/ kui meije temmä Mele perräst palleme.
1. Jan. 5/14. Ehk temmä kül eggä kõrra (1.) sed-
dämaid ; nif (2.) otse seddä samma ei anna / mes
meije palleme / enne muud.

224. Melles temmä ikkes ei anna/ mes meije
palleme?

Et meije peame (1.) u sinambaste pallema/(2) om-
ma

ma Uſku / Kannatust nink Totust harjotama / (3.)
meije Pattust: Kaänmiſſe Wirvitämiſſe päle mötleſ
ma / (3.) hendä ennämbeste römüſtama / kui temmä
parral Ajal annap / mes meije olleme pallelnu.

225. Minkperräſt ei anna temmä wahheſt
ſeddäſamma / mes meije palleme?

Seſt et temmä ſeddä tijäp meile tahjolikko olles
wat. Seperräſt annap temmä muud / mes tulluſ
ſamb nink parremb om.

226. Kumma es ne omma / kumbe Jummal
kohhalt ei kule?

Ne / kumma ilma Pattust: Kaänmiſſeta / Uſſuſ
tä / tömeletä nink päle mötlematta pallewa.

Jan. 9, 31. Meije tijäme, et Jummal Pattatſid, (Kum-
ma hendä Pattust ei känä) ei kule? enge, kâ Jummalaga
pelglik om, nink temmä Tahmisti teep, ſeddä kulep temmä.

Jak. 1, 5. 6. 7. Kui teiſt kelleke Tarkuſt puus, ſe pallego
Jummalat, kâ kigille digede annap, nink ei nägota mitte, ſis
ſaap tälle antus. Ent temmä pallego Uſſun, nink ärrämöt-
telgo mitte katſite; ſeſt kâ katſite mötley ſe om Merre Laine
arwolinne, kumba Tuleſt aetas nink heidetäs. Seſt ſeſam-
ma Inniminne ärrämötlego hendä middäke Iſſandast
ſawat.

Eſa. 29. 13. 14. Seperräſt et ſeſinane Rahwas omma
Suga minno mannu lähünēs, nink omme Huuldega min-
no awuſtap, ent neide Süddä, kâwwen minnuſt ärrä om,
nink pelgäwä minno Innimiſte Käſſude perrä, kumbe nem-
ma oppetawa, ſis tahha minna kâ ſeſinatſe Rahwaga imme-
likkult ümbre kâwwä immetaolikkult nink immelikkult.

227. Märräſt Pohja es üttel digel Risti. Inni-
miſſel päle ſe weel om uſku / et temmä Pal-
wuſt Jummalast kuuldas?

Se / et temmä Jummalaga ſeppingun om.

Jer. 31, 33. 34. Se peap se Lepping ollema, kumba minna Israeli Koaga tahha tetta, perrast sedda Uiga, utlep Issand; Minna tahha omma Sadust neide keskette anda, nink neide Soamette kirjotada. Minna tahha neide Jummal olla, nink nemma peawa minno Rahwas ollema. Nink keake ei sa ennamb toist, ei ka Welli Welle oppetama nink utlema; Tunne Issandat; enge nemma peawa minno kiftundma, Waike nink Sure, utlep Issand. Sest minna tahha neile neide kurja Toob andis anda, nink ei tahha neide Pattu mitte malletada.

228. Kus om sesinane Lepping Jummalaga tettu?

Puhhan Kristinissen.

1. Peetr. 3, 21. (We:Uppotusse We) Wast:palge; Kristinisse teep meid onsaß (eimitte Rojusse arrawotminne Lihha paalt, enge ha Suddame teednisse Lepping Jummalaga) labbi Jesusse KRISTUSSE ullestossesse.

229. Mes om meile Jummal sensinatsen Krista Leppingun tootanu?

Sedda/et temma meid tahhap labbi puhha Kristinisse puhhas moste meije Pattust / nink meile neide sammu kif andis anda / Kristusse sissen meid omnisatsis nink Perrandasis wastawotta / labbi puhha Waimo meid puhhandada / nink wimate meid igawes onsaß tetta.

Up. Teg. 22, 16. Tosse ulles, nink lasse hendä risti, nink omme Pattu arramoste, nink heika appi Issanda Nimme.

Kal. 3, 26. 27. Teije ollete kif Jummalata Latse, labbi Ussu, Kristusse KRISTUSSE sissen. Sest mitto teid Kristusse pale omma ristitu, ne omma Kristust henne pale tombnu.

1. Kor. 6, 11. Teije ollete arramostu, teije ollete puhhandetu, teije ollete diges sanu, labbi Issanda Jesusse Nimme, nink labbi meije Jummalata Waimu.

230. Mes meije sis nisuggutsen Leppingut
Jummalalle ollome tootanu?

Meije olleme tootanu ärrävandu nink taggans
Dada Kurratit nink kif temmä Eödd nink Tallitas
mist / se omi / kif Pattu ; Se vasta jälle usku Jum-
mala se Issä / kui omma Poja nink ülle spiddäjä sisse /
Jummala se Poja / kui omma aino Lunastaia / Wah-
he - Mibhe Sanisteggija sisse / Jummala se Pühhä
Waimo / kui omma Pühhäändäjä sisse / nink seddä
samma autwustada.

231. Kas sis sinna ka Jummalaga seddä Lep-
pingut ollet tennu?

Olle. Kui minna olle ristitu / sis om Jummal
mulle / nink minna olle läbbi omma Rist-Essä nink
Rist-Emma Jummalalle seddä tootanu.

232. Mes sis Ristminne om?

Ristminne ei olle mitte palias Wessi /
enge om Wessi / Jummala Kässun säetu /
nink Jummala Sönnaga ühbendetu.

Ewees. 5, 25. 26. RISTUS om armastanu Roggo-
dust, nink om hendä essi se eest ärrävandu, et temmä seddä
pühhäändä, pohhasten läbbi We wihtmisse Sönnan.

233. Kumb es sis om nisuggune Jummala
Sönnä?

Kui meije Issand Kristus ütley : Matt. 28 / 19.

Minge nink tekke Jüngriß kif Pagga-
nid / neid risten Jummala se Issä / nink
Poja / nink Pühhä Waimo Niminel.

234. Kuis sis peap ristitama?

Sündinu ellawät Innimist peap Wette fasteta-
ma / ehk Wega zippotetama / ninf nimmelt nimmi-
tetama; ninf sis peap üteldama: Minna risti sin-
no / N. Jummalala se Issa / Poja ninf Pühha Wai-
mo Nimmel.

235. Mes annap ehk sadap Ristminne?

Temma sadap Pattu Andis andmist / pastap ara-
ra Surmast ninf Kurratist / ninf annap iggawest
Dunistust figille / kumma sedda uskwa / nida kui
Jummalala Sonna ninf Toetus utlep.

Ap. Teg. 2, 38. Kaandke hendä Pattust, ninf laske eg-
gäuts teije seast hendä risti Jesusse Kristusse Nimmel, Pat-
tu Andis andmisse. Ninf sis sade teije sama Pühha Wai-
mo Andet.

Rom. 6, 3. Es teije tija, et mitto meid Kristusse Jesusse
päle omma ristitu, temma Surma sisse olleme ristitu?

Kal. 3, 27. Mitto teid Kristusse päle omma ristitu, ne
omma Kristust henne päle tombnu.

236. Kumma es nesamma Jummalala Sonna
ninf Tootusse omma?

Kui meije Issand Kristus utlep: Mark. 16/ 16.

Ka ussup ninf ristitas / se saap onsaß sa-
ma / ent ka ei ussu / se saap arrasunnitus.

237. Kuis Wessi ni suri Asju woip tetta?

Wessi ei te töttelikult sedda mitte / enge Jumma-
la Sonna / kumb se Wega ninf se Weman om / ninf
Ust / kumb sedda Jummalala Sonna Been ussup.
Sest ilma Jummalala Sonnata om se Wessi palias
Wessi / ninf ei olle mitte Ristminne; Ent Juma-

mala Sönnaga om se úts Rísiminne / se om úts armo-táus Ello Wessi / ninf Wastse = Sündmisse Wihminne pühhán Waimun / nida fui pühhá Pawel útlep Titusse Namatun folmandan Pátúffin : Lábbi Pühhá Waimo Jállesünnitámisse ninf Wastse teggemisse = Wihmisse / kumba temná rikkalikkult meije pále om wálijá kallanu / lábbi Jesusse Kristusse / meije Sünisteggijá / et meije temná Armust õigest tettu / iggawetse Ello Perrándajis saasse / Lotusse perrá. Se om töttelik Sönnaga.

238. Sis om jo sul pühhást Ristmissest suur Rõõm?

Kuis sis? Gest kigewággewánnne Jummal om minnoga Leppingun; Temná om minno Pattun sündinu Wihhá Last / lábbi pühhá Ristmisse / ommaß Latseß jálle sünnitánu. Omma Pühhá Waimo om temná pühhán Ristmissen rikkalikkult minno pále wálijá kallanu; Minno selgest Armust õigest ninf iggawetse Ello Perrándajis tennu. Seperást woip minno pühhá Ristminne wasta Pattus Kurratit / Surma ninf Põrgo-Hauda rõmustada.

239. Ent kas sinna seddá Ristmisse Armo jálle woit arrákaotada?

Ja / fui minna nimmen ninf teedwá Melega Pattun / fui Kurrati Teun / ilma Parranduffeta pále ellá / sis taggana minna fest Armust jálle arrása kawwalas Wandjas / ninf rikku arrá seddá Lepingut / kumba minna Jummalaga olle tennu.

240. Sis ei anna meile Kristminne mitte Lubo
ba meije omma Mele nink På perrä
ellädä?

Ei anna mitte / enge temmä tähhendäp et wanna
Adamat peäp meije sissen / läbbi eggäpäiväise Rah-
hetsemisse nink Pattust Käändmisse / ärräuppotes-
tama / nink peäp ärräköolma fige Pattu nink Kurja
Himmuga / nink peäp eggä Päivä jälle ette tullemä
nink ülles tousma wastne Inniminne fe Sigussen
nink Puhtussen Jummalä een iggäweß elläp.

Rom. 6, 4. Meije olleme Kristussega mahhamattetu
läbbi Kristmisse Surma sisse; et ötse kui Kristus om ülles
ärrä tetu Kooljist, läbbi Essä Nuwustusse, nida peäme ka
meije wastsen Ellun Käümä.

241. Mes se wanna Adam om?

Se pattane Loom / ehk Perris-Pat / fige omma
Sugguga.

242. Melles se wannas Adamas
kutsutas?

Sest et meije kif seddä eddimätsfest Innimissfest
Adamist olleme perrändänu.

243. Mes selle wannalle Adamalle peäp
tettämä?

Meije peäme teddä ärräuppotama nink ärräköles-
tama fige Pattu nink Kurja Himmuga.

Kal. 5, 24. Kumma Kristusse perrält omma, ne panne-
wa omma Lihha Kristi, Himmo nink Tahmistega.

244. Mink läbbi es teddä peäp ärräup-
potetama?

Läbbi eggäpäiväise Pattu Rahhetsemisse nink
Pattust Käänmisse.

245. Kuis temmä läbbi eggapäiwätsse Kah-
hitsemisse nink Pattust-Käänmisse
ärräuppotetas ?

Kui minna eggapäiwä hendä kae nink kiusa/ kuis-
tao minna Jummalat wasta Pattu te / neidsammu
Pattu kahhitse/ Ussun Kristusse läbbi Pattu Andis-
andmist / ka pühhä Waimo Alppi / wastseß Kuul-
misseß / palle / nink se läbbi eggapäiwä wanna Pat-
tu Harjotust mahha jättä.

246. Mes se wastne Inniminne om ?

Kä wastse Sündmisse Armo sisse kindmält jääp/
nink läbbi sesamma Wäe õigeste nink pühhäste
Jummalaa een ellä .

Ewees. 4, 23. 24. Sage wastseß omma Mele Waimun,
nink tõnke wastset Innimist henne päle , kumb Jummalaa
perrä om lodu , tõttelikun õigussen nink Pühhäussen.

247. Kas meije sis peäme läbbi Kristmisse ni-
suggutsiß wastsiß Innimisiß sama ?

Ja / peäme. Gest Kristminne ei olle mitte üt-
sinda Jällesündmisse / enge ka pühhä Waimo Wastse
teggemisse Wihtminne : Kun nüüd seddä Wastse
teggemist ei löwwi / sääl ei woi hendä Inniminne
Kristmisse-Armust mitte rõmustada.

248. Kas woowa ka ne / kumma se Krist-Lep-
pingo ülle omma astnu / jälle Armo nink
Pattu Andis andmist sada ?

Kül. Kui nemmä hendä figest Süddämeest Pat-
tust käänwä.

I. Jan. 2, 1. 2. Kui keäke Pattu teep , sis om meil Gen-
saijat Effä man , JESUS KRISTUS , se õige. Nink
temmä

temmä om ärräleppitämienne meije Pattu eest; Ent ei üt-
findä meije, enge ka koggona Ilma Pattu eest.

249. Kuis nink kus meije seddä Rist-Leppint
gut jälle wastseß teme Jumлага?

Pühhän Öddango-Sööm Ujan/ kumb ka kutsu-
tas Altari Saakramendiß.

250. Mes Altari Saakrament om?

Se om meije **JESUND JESUSSE**
KRISTUSSE töttelik töisine Jhho / nink tö-
telik töisine Berri / Leiwä nink Wina al / meile
Risti-Kahwale jutowä nink jutowa Kristussest eest
säetu.

251. üttele mulle neid Säädmissen Sömmu?

Meije **JESUND JESUS KRIS-**
tus / sel Döl / kui temmä saije ärräantus/
stis wöt temmä Leibä / tännäs / murs nink
and ommille Jüngrielle nink üttele: Wötke/
söge / se om minno Jhho / kumb teije eest
andas. Seddä tekke minno Mälletusseß.

Selsammal Kombel wöt temmä ka Kar-
rikat / perräst öddango-Sööm-Uiga / tänn-
näs nink and neile / nink üttele: Wötke nink
joge kii se sissest / Sesinane Karrik om se
wastne Lepping minno Berren/ kumb tei-
je nink mitma eest ärräwaltetas Pattu
Uandiß andmisseß. Seddä tekke / nisagge-
de kui teije seddä jode / minno Mälletusseß.

252. Kes om seddâ pühhâ Öddango-Sööm-
 Uiga säädnu?

Meije **JESUS** KRISTUS.

253. Kunnas temmâ seddâ säädnu?
 Wiimfel Döl enne omma Surma.

254. Kelles temmâ seddâ säädnu?

Meile Kristi = Innimistille / kumma temmâ sisse
 ustrwa.

255. Mes meile antas pühhän Öddango-
 Sööm-Ajan?

Leiwâga andas meile **KRISTUSSE** tõtte-
 lik man-ollew Jhho kumb meije Pattu eest Surma
 om ärräantu : Winaga antas meile **KRISTUSSE**
 man ollew tõttelik Berri / kumb meije
 Pattu eest om ärräwaltetu.

256. Kuis neidsinatšid Usju pühhän Öd-
 dango-Sööm Ajan meile antas?

Nida / et meije omma Suga **KRISTUSSE**
 tõtteliko Jhho nink Berd same nink wasta
 wöttame / ehk söme nink jome.

2. Kor. 10, 16. Se õnnistetu Karrik, kumb meije õnnis-
 tame, es se olle **KRISTUSSE** Berrega ühendämin-
 ne? Se Leib, kumba meije murrame, es se olle **KRISTUSSE**
 Jhhoga ühendäminne.

257. Kustas sinna seddâ tijät?

Meist Säädmissä Sõnnust : Sõge / se om
 minno Jhho ; joge / se om minno Berri.

258. Mes nisuggune Sõminne nink Jominne
arwitap?

Seddä näütvä meile nesinatse Sõnna: Zeije
eest ärräantu nink ärräwaltetu / Pattu
Andiḡandmisseḡ. Se om: et meile Saakra-
mendin Pattu Andiḡandmist / Ello nink Sõnistust
neide Sõnnu läbbi antas. Gest kun Pattu An-
diḡandmist om / sääl om ka Ello nink Sõnistust.

259. Mes se weel arwitap?

Temmä lät tarwiḡ Ussu kinnitusseḡ / Ello Par-
randamisseḡ / Kristusseḡa übhendamisseḡ / iggawet-
se Ello Kinnitämisseḡ. Se pohjandap hendä kii
Pattu Andiḡandmisse päle.

260. Kuis ihholik Sõminne nink Jominne
ni suri Äsju woip tallitada?

Sõminne nink Jominne ei te / töttelikult /
seddä mitte; enge ne Sõnna / kumma sääl saiswa:
Zeije eest ärräantu nink ärräwaltetu /
Pattu Andiḡandmisseḡ. Kumma Sõnna
se ihholikko Sõmisse nink Jomisse man omma kui
Pä: Euf pühän Saakramendin. Nink te neid-
sammu Sõnnu ussup / sel om / mes nemmä ütlevä
nink tootawa / se om / Pattu Andiḡandmist.

261. Mes meije peäme teggemä / kui meije
pühän Öddango Sõöm Äjan Kristusse
Ihho söme / nink temmä Werd
jome?

Meije peäme omma Meelde algatama / kui wäes-
ga temmä meid om armastanu / et temmä meije Lus-
nasta-

nastamisseß hendä essi om Surma sisse ärräandnu/
ninf omma Werd ärräwallanu / ninf nida peäme
temmä Surma kulutama.

I. Kor. II, 16. Misaggede kui teije seddä Leibä söde,
ninf seddä Karrikat jode, sis kulutage **JESU** Sur-
ma, senni kui temmä tullep.

262. Melles meije Kristusse Surma peäme
mälletämä ninf kulutama?

(1.) Seperräst et meije peäme Pattu päle koh-
halt wihsatseß sama / kumma perräst **KRISTUS**
ni paljo piddi kannatama.

(2.) Et meije peäme Pattu Andis andmist kind-
mäfteuska / sest et **KRISTUS** seddä ni kalli-
ste om saatnu.

(3.) Et meije **KRISTUSSE** Tahtnisse
ninf Oppusse perrä peäme ellämä / sest et temmä ni
paljo meije eest om kannatanu.

263. Kes sis seddä pühhä Altari-Saakra-
menti tullulikkult wasta wottap?

Paastma ninf ihholikkult hendä walmistama / om
kül kaunis wäljäs piddine Walmistamine: Ent se
om õigede ausa ninf walmis / ke neid Sõnnu ussup:
Teije eest ärräantu ninf ärräwaltetu / Pata-
tu Andis andnisseß. Ent ke neid Sõnnu ei
ussu / ehk sest katsite mõtlep / se om Umbuslik / ninf
ei olle mitte õigede walmistetu: sest se Sõmma /
Teije eest / pühwäp selgid usklikku Süddamid.

264. Kuis hendä Innimine õigede peäp
walmistama / et temmä pühhä Öddango

Sõmm

Sõom Niga woif tullulikkult wasta
wotta?

Inniminne kiusake hendä essi / nink sõge nida sest
Eiwäst / nink joge sest Karrikast. 1. Kor. 11/28.

265. Kuis se Kiusaminne sünnip?

Inniminne peap (1.) Jummalä kumme Käs-
su perrä omma Ello nink Eõõd läbbi okma nink
ärräkaema / kuitao temmä neidsammu om pidänu
wai ei olle.

(2.) Sis peap temmä omma Sõänd digede
ärräkaema / kas temmä omme Pattu kigest Süddä-
mest kahhitsep; kuis temmä eddispäide tahhap ellä-
dä; kas temmä hendä tööst Melest tahhap parran-
dada / wai entsi Pattu sisse jädä.

(3.) Peap temmä ussinaste perrä kaema / kas
temmä kindmä Sõamega Kristusse Armo päle lo-
dap nink temmä sisse ussup: nink nidade peap tem-
mä temmä perräst Pattu Andisandmist okma / nink
sama.

2. Kor. 13, 5. Kiusage hendä essi, kas teije ussun ollete,
kaege hendä essi ärrä. Ehk es teije hendä essi tunne, et JEs-
sus KRISTUS teije sissen om.

266. Kas ne woiva tullulikkult Lawwalle
minnä / kumma hendä ei kiusa?

Ei woi mitte. Kä furjaste (sest Saakramen-
dist) sõõp nink joop / se sõõp nink joop hennele essi
Sundust / sest et temmä Wahhet ei te Issanda Jhu-
hust. 1. Kor. 11/29.

Jummala Wihha nink Duhtlust ärrätenu. Ent
minna kahhitse omme Pattu figest Süddämeft/
nink palle neide Andis andmist KRJESUSE
perräst / kä minno Pattu eest om ärräfolu. Min-
na tahha eddispäide hendä parrandada. Armas
JUMMAL / anna mulle se tarbis omma pühhä
Waimo!

272. Kas minna sis woi perräst seddä Pat-
tu üllestunnistamist / kindmäste usku / et min-
no Pattu omma tööste andis antu / konna
Kerk-Essand mulle neid andis
annap?

Rõwaste. Sest KRJESUS om ommale
Kerkulle seddä Ammetit andnu / nink Kerk tallitap
seddä läbbi säetu Juttusse Ammeti.

Matt. 18, 18. Tõttelikult minna ütse teile: Mes tei-
je eäle Ma pääl sade keütmä, se peap ka Taiwan ollema
keüdetu. Nink mes teije eäle Ma pääl sade pästmä, se peap
ka Taiwan ollema pästetu.

Jan. 20, 23. Kelle teije Pattu andis annate, neile om-
ma neminä andis antu, nink kille teije Pattu kinnitäte, neil-
le omma neminä kinnitetu.

Sest Tootusfest peä minna hendä Ussun rõmuf-
tama / kui Kerk-Essand minno Pattu mulle andis
annap.

2. Kor. 5, 19. 20. JUMMAL olli KRJESUSE
fissen, nink leppit Ilma hennega ärrä, nink ei arwa neile
mitte neide Pattu, nink om meije seän ülles säädnu Leppe-
tämisse Sõnna. Sis olleme nüüd Kässu KRJESUSE
SE assemel, sest JUMMAL mannitsep meije läbbi; sis
palleme nüüd KRJESUSE assemel, laske hendä lep-
pitädä Jummalaga.

273. Ent kas minna hendã voi Pattu Andis
andmisses römustada / kui minna omme
Pattu eikahhetse / ei mõtle ka hendã par-
randada ?

Ei voi joht. Sest kui minna Süddãnest hendã
ei tahha parrandada / nink siin Jummalalle omma
Sugafeddã toota / sis püüvä minna ennege Jum-
malat nink Innimissi pettä. Nink sis om nisuggu-
ne Pattal - Käüminne särãne Pat / kumba Jum-
mal ajalikkult nink iggawes nuhtlep.

Esa. 29, 13. 14. Seperrãst et sesinane Rahwas omma
Suga minno mannu lähhünes, nink omme Huuldega min-
no awustap, ent neide Süddã kawwen minuust ärrã om,
nink pelgãwã minno Innimiste Kässude perrã, kumbe nem-
mã oppetawa, sis tahha minna ka sesinatse Rahwaga im-
melikkult umbrekãwã, immetaolikkult nink immelikkult.

Hommuungo = Öddango = nink Sõõm = Uia Paltwussist.

274. Kuis meije kii omma Ello Päiwi peã-
me nakkama nink löppetama ?

Sãmelikko Paltwussiga. Seperrãst om ka
Hommuogunne nink Öddangunne Paltwus
pühhãn Lastes Oppussen ette kirjotetu.

275. Mes sinna Hommuogult nink Öddan-
gult peãt teggemã / kui sinna ülestõffet
ehk maggama lääat ?

Minna peã pühhã Kristi henne ette hestmã / nink
ütlemã ?

ütlemä: Nüüd õnnistago minno **JUMMALA** Jf
 sä / Poig ninf pühhä Waim. **AMEN.**

276. Melles sinna Risti henne ette
 heidät?

Minna ei te teddä mitte seperräst henne ette / et
 minna peäsk mötlema / Risti sissen ütte essi ärrälifko
 Wäe ehk Jowwo ollewat / minno arowitama ninf
 Taitfma; enge minna algata se man omma Meelde
 omma **JESUMAE KRISTUSE** / fe
 Risti päle minno Pattu perräst om podu / ninf tun-
 nista sega ülles / et minna ütfindä temmä läbbi Ap-
 pi ninf Önnistust otsi.

277. Mes Mõtte es sul neide Sõnnuga om/
 kui sa ütlet: Nüüd õnnistago minno
JUMMALA ?

Minna teni hennele eggä päiwä omma
 Pattuga Jummalala Sundust ninf Wan-
 net / se wasta palle minna Jummalat / et
 temmä minno peäp õnnistama / ninf min-
 na anna hendä Jummalala Raitfmissse
 ninf Tahfmisse alla / et temmä minno ö
 ninf Päiwä tahhaf wallitseda / nida kui
 temmä essi tunnep ninf tahhap. Sest
 minna tijä tööst / et temmä ei sa ütteke
 Kurja minno päle toma / funna temmä
 minno armolinne Essä om.

278. ütle mulle sis omma Hommungo nink
 Oddango = Palwet?

Minna tänna sinno / armas taitwa-
 ne Jssä / läbbi JESUSE
 KRISTUSSE / sinno arma Poia meije
 JESUNDA / et sinna minno min-
 newäl Söl (Päiwäl) ni armolikkult
 olet hoidnu nink kaitnu. Minna
 palle sinno / sinna tabhaß mulle andisß
 anda kii minno Pattu / kumbega min-
 na sinno olle wihhastanu; nink sinna
 tabhaß minno ka selsinatsel Päiwäl
 (Ssel) ni armolikkult hoita / Pattu/
 Häütusse nink kige Kurja eest / et kii
 minno Mötte / Sönnä / Teggo nink
 Edo sinno Mele perräst woisß olla.
 Eest minna anna omma Jhho nink
 Henge / omma Kunningat / ulembid/
 Wannambit / nink kii Kristi-Kahwast/
 sinno jummalikko hoodde nink kätte.
 Sinno pühhä Engel olgo meije man/
 et Kurri Wainlanne üttele Woi must
 meije uue ei sa. AMEN.

279. Mes sensinatsen Palwen oppe-
tetas?

Siin oppetetas (1.) üts Tännäminne Jumma-
la Kaitsmisse eest (2.) üts Palvus Pattu Andis
andmisse nink Hoitmisse perräst / fige Jhho nink
Henge Kurja eest.

280. Mes sinna weel Zommogult peät
teggemä?

Minna peä Jummalala pühhä kumme Käsku hen-
ne ette wõtma / kui ütte Mõdo-Langa / kumma per-
rä minna fige Päiwä tahha ellädä / nink peä Jum-
malat pallega / et temmä mulle se tarbis omma
Pühhä Waimo tahhaß anda.

Dtsi ülles Palwust pühhä Waimo perräst
151. Küssim.

281. Melles sinna Öddangult Jummalala
kumme Käsku henne ette peät wõt-
ma?

üttes Warjo-Kaetusseß / kumman minna hendä
kae / kuitao minna minnewäl Päiwäl olle ellänu.
Mes minna sis löwwä hendä kurjaste tennus / sed-
dä palle minna Süddämeß Jummalast andis.
Ent kui minna hendä ütte ehk tõise Pattu eest olle
hoidnu / sis tännä minna Jummalat / et temmä
minno se eest om kaitfnu.

282. Ent melles meije omma eggapäiwälis
Sõom-Aiga Palwussega peäme allusta-
ma nink löppetama?

Ei ütsindä seperräst / et meije Jummalat tännä-
me /

me / et temmã meile Sõki nink Joki om andnu ; en-
ge et meije ka peãme teddã pallemã / et temmã meile
seddã tahhas laske sigginedã meije Jhho Kostuta-
misses nink Terwusseß.

5. Mos. 8, 6. 10. 11. Peã JESANDU omma
JUMMUA Kãsku , hoija temmã Teed nink pelgã teddã.
Nink kui sinna ollet sõnu nink sõnuß sanu , sis peãt sinna
JESANDU omma JUMMUAZ kitmã se hã Ma
eest , kumba temmã sulle om andnu. Hoija hendã , et sin-
na JESANDU omma JUMMUAZ ärrã ei unneta,
sega , et sinna temmã Kãsku , nink temmã Sãdussid nink
Kõhto ei peã.

I. Tim. 4, 4. 5. Kik JUMMUA Lood Ussi om hã,
nink middãke ei olle ärrãheitlik , mes Tennoga wastawoe-
tas. Gest se pũhhãndetãs lãbbi JUMMUA Sõnna
nink Palwusse.

283. Mes sinna enne Sõõm-Uiga
pallet ?

Kunninga Dawida 145. Laulust.

Kike Silmã lootwa sinno pãle/
JESAND / nink sinna annat neile
neide Sõki ommal Ujal. Sinna
awwat illes omma rohket Kãt / nink
teet sõnuß kik / meã ellãp / hã Me-
lega.

Perrãst loe minna Jssa Meije / nink sed-
dã Palwet ?

JESAND JUMMUA / tai-
wane Jssa / õnnista meid nink neidsi-
uatsid

natsid sinno Andid / kumbe meije sinno
 rohkest Armust wasta wöttame / läb-
 bi **JESUSSE** Kristusse / meije
JESUDA. Amen.

284. Määrätsse Silmä es se Issandapäle
 lootwa?

Kike Silmä / kike Innimiste / ka Kuningide
 nink Wörste Silmä. Ja ka kike elläwä Töpra nink
 Möttsaliste Silmä.

Law. L. 104, 27. **JESUD**, kike lodap sinno päle, et
 sinna neile Söki annap ominal Ujal. Kui sinna neile an-
 nat, sis kogguwa nemmä, kui sinna omma Kät ülles aw-
 wat, sis sawa nemmä Häga sönuß. Kui sinna omma Pal-
 get ärräpedät, sis hirmusse nemmä ärrä, sinna wöttat
 ärrä neide Höngo, sis löpwa nemmä tühjä, nink sawa jal-
 le Pörmuß.

285. Kuis kike Silmä se Issanda päle
 lootwa?

Ukslikko Jummalala Latse lootwa temmä päle lat-
 selikko Lotussega. Moistmatta Töpra läbbi om-
 ma Lomo Ujamisse / kumba nemmä Röökmisse nink
 Hundamissega tedä andwa.

Matt. 6, 31. Teije taiwane Essä tijäp käl, et teile sed-
 dä kike waja om.

Law. L. 104, 20, 21. Sinna teet Pimmedust, et ö saap,
 sis liikwa kike Möttsalisse. Möre Löuwwo penni, kumma
 Sagi perrä röökwä, nink omma Söki Jummalast okwa.

286. Kes sis annap kigille Innimistille nink
 Töprille neide Söki?

JESUD meije **JUMMALA**.

287. Måråst Sökie es temmã annap?
Neide Söki / kumb eggäüttele parras ninf
hã om.

288. Kunnas temmã neile annap neide
Söki?

Ommal Ujal / se om / parral ninf sel Ujal /
kumb temmã Mele perråst om / kui temmã neid úris
fest. Uliga om lastnu Nålga kannatada.

289. Ninkperråst annap temmã Söki?

Et kif / mes ellap / peap sönuß sama. Seper-
råst annap temmã seddã Söki nida / et temmã ka
felle Sögille Wäfte ninf Jaffo annap meid sönuß
tettã.

Matt. 4, 4. Inniminne ei ellã mitte útsindã Leimåst,
enge eggäüttest Sönnast, kumb Jummalã Su lãbbi wãljã
tullep.

290. Kuis sinna perråst Sööm-Uliga
pallet?

Fännãge JESUNDAE / sest et
temmã om helde / ninf temmã Hel-
dus püssip iggãwef; kã kigelle Lih-
hale Söki annap / ke Föprille Söta
annap / norille Kaarsille / kumma ted-
dã appi heifwa. Jssandal ei olle mit-
te hã Meel Hobbese Wæst / ei kã Me-
lehã kenki Luist; JESUNDAE
OM

om hã Meel neist / kumma teddã pel-
gãwã / nink temmã Armo pãle loot-
wa.

291. Mes weel?

Meije tãnnãme sinno / **JESUS**
Jummal / taitwane Issã / lãbbi Je-
susse Kristusse / meije Issanda / Eige
sinno Ande nink Hãteggemisse eest / kã
sinna ellãt nink wallitset iggãwest ig-
gãwetseß Wiaß. Amen.

292. Melles sinna Issandat tãnnãt?

Sest et temmã om helde nink armsa / ehk rohke
kã meile selget hããd teep nink annap.

293. Es sis Jummal ärrã wãssi hããd tetten?

Ei wãssi mitte / sest temmã Heldus püssip iggã-
weß.

294. Kuis sinna seddã moistat: Issandal
ei olle mitte hã Meel Hobbese
Wãest?

Jummalal ei olle mitte Misuggune
Hã-Meel Hobbese Wãest / et temmã ted-
dã temmã Jouwwo ehk Rangusse perrãst
peãß toitma / nida kui Sure = Essanda
omine Hobbesid / Penne nink Hurte neia
de

de Jouwwo nink Illo perräst kallif piddäwä.

295. Kuis sis seddä peap moistetama / mes
kenki Luist üteldäs?

Otse nisammute. Jummalat ei wi sinnä üttese
Jnnimisse Kangus ehk ihholik Wäggi / et temmä
tälle se perräst peäp hääd teggemä/nida kui Kunnin-
ga omme Soldatit neide Kangusse nink Wäe per-
räst toitwa.

296. Mist es sis Jummalal Melehä om?

Temmä om hä Meel neist / kumma teddä pelgä-
wä / nink temmä Armo päle lootwa / se om / kumma
latfelikkult temmä sisse uskwa.

297. Kuis meije sis nüüd fige parrembide
woime Jummalat tännädä Sögi / Jogi nink
fige Häteggemisse eest?

Kui meije teddä eesinäse Kässu perrä fige Usia
ülle pelgäme / armastame / nink temmä päle lodame.

298. Sinna ollet nüüd Kristlikko Oppusse
Pätükki tedä sanu / kas se küil om / et sinna
seddä tijät?

Ei olle mitte / enge minna peä ka se perrä õigede
uskma / nink nida kui Kristi • Jnnimisselle sünnis/
ellämä.

299. Kuis sinna seddä tahhat nakkata?

Minna tahha hendä selle sinatselle Oppusselle eg-
gä päiwä ussinaste harjotada / nink Jummalat tem-
mä Pühhä Waimo perräst pallelda / et temmä min-

no tahhaß oppetada / seddä õigede tundma / usk-
ma / moistma ninf teggemä.

300. Kuis sinna sis seperräst pallet?

Armas tairwane Jssä / minna tännä sinno / et sin-
na meile omma õnnisteggijät Tundmist omman
Sõnna ollet arwaldanu. Lasse minno / läbbi
sinno Armo / nisuggutsen Tundmissen kaskwada/
Weerd wõtta ninf ikkes täwwembäß sada. Soeta
se läbbi minno Sõamette õiget tõttelikko Usku/
kumb läbbi Armo teggijä om. Pühhendä minno
omman Tõtte / sinno Sõnna om Tõisidus. An-
na mulle ka wimäte perräst seddä Uiga iggawest El-
lo / et minna se sissen woi sinno täwwelikult tutta/
nättä ninf iggawest sinno mannu jädä; läbbi Kõis-
tusse JESUSSE sinno Noja / meije JS
SANDA AMEN.

Jummalalle Au ninf Tenno!

Erra-

Errata,

Welche von einem accuraten Leser
also können geändert werden:

- Pag. 4. lin. 20. pr. patlikkust, leg. patlikkust.
- - - 21. - Sano, leg. Sanu.
- 5. lin. 20. pr. käände, leg. käändke.
- 12. lin. 17. pr. pälle, leg. päle.
- 13. lin. 1. pr. fedä, leg. seddä, item,
lin. 18. pr. sip, leg. sip.
- 15. lin. 22. pr. ofge, leg. olge.
- 17. lin. 1. pr. moistat, leg. moistat, item,
lin. 15. pr. temmä, leg. temmäst, und
lin. 26. pr. kuulma, leg. kuulda.
- 18. lin. 1. pr. Onnistust, leg. önnistust.
- 19. lin. 21. pr. Wihhalisse, leg. Wihhalasse, item,
lin. 23. pr. taggast, leg. taggast.
- 22. lin. ultim. pr. d'fedä, leg. feddä.
- 23. lin. 6. pr. ümber, leg. ümbre.
- 24. lin. 27. pr. temmä, leg. temmääl.
- 25. lin. 8. pr. rohke, leg. löhke.
- 26. lin. 7. pr. ei mitte, leg. ei (Kulu) mitte.
- 27. lin. 11. pr. Rowwerussen, leg. Rowwerussen.
- item, lin. 21. pr. Lüwä, leg. Lüwä.
- 65. lin. 23. pr. omma, leg. olleme.
- 67. lin. 4. pr. Wainlast, leg. Wainlaste.
- 70. lin. 30. pr. Utte, leg. üttele.
- 79. lin. 26. pr. nif, leg. ninf.

☞ (o) ☞

merckung der Dienste und Aempter (s) die An-
 gung der Verwandt- und Freundschaft / und end-
 lich die Beyfügung der Ehren- und Zuneigungs-
 Worte wol consideriret und in Acht nimmt. Sol-
 ches aber auch diese zum Theil unbekand seyn / oder
 es erheblichen Ursachen nicht wollen gesetzt werden /
 ist am besten und bequemsten / bey dergleichen aus-
 hrgeiz herfließenden Phantasiën mit einem Frankö-
 schen Titel und dem Worte Monsieur viele un-
 würdig Hochgelehrte / Hoch-Edelgeborene und derg-
 leichen ambitieuse Personen / abzuspessen und abzu-
 stutzen : Welches Expediens uns auch bewogen /
 im Contoiristen zum besten / der meisten Standes-
 und Privat-Personen Titel in Französischer Spra-
 che / der Teutschen jedoch dabey unvergessen / hieher zu
 gehn ; Vor denselben aber anzurweisen / wie hohe ge-
 böhrte Häupter und Durchleuchtige Personen / wel-
 che etwan in Suppliquen von einem Kauffmann müs-
 sen angeredet werden / gebührend zu beehren.

Diesem nach wollen wir (ohne uns weitläufft-
 lich mit Critiquen aufzuhalten / ob diesem oder jenem
 solchen Herren oder Privat-Manne der ihm gegeben
 Titel zukomme / oder nicht / weil solches der ge-
 ehrte Herr Spat in seines Secretarii zweenen Theil
 / am zwen- und drey und zwanzigsten Capitel gnugs-
 am aufgeföhret /) zur Anweisung solcher Titel sel-
 ber schreiten / und schreibet man demnach

An die Römische Kayserl. Majestät.

Dem Allerdurchleuchtigsten / Großmächtig-
 sten und Unüberwindlichsten / Fürsten und Herrn /
 El 4 Herr

